

HAT-KP-1-2023/1-000716

Kis idegenvezetők témái

7.A & 7.B

Erdély, 2024. június 3-7.

HATÁRTALANUL!

Minden témáról egy A/4-es oldalnyit kell írni mindenkinek, amit vagy a buszon, vagy az adott helyszínen elmesél/felolvas.

A pályázati anyaghoz csatoljuk az összegyűjtött anyagot, ezért azonos formátumban kell elkészíteni ezeket: *2,5cm-es margók, Times New Roman, 12 pt, 1,5 sorköz, képek nélkül*. Több forrásból kell dolgozni, azok feltüntetésével!

Nem összeollózott (ctrl+C - ctrl+V) Wikipédia kivonatok kellenek, hanem a többi gyerek számára is élvezhető, érdekes fogalmazások!

A kész művet az osztályfőnöknek kell elküldeni. **Határidő: 2024. május 21. kedd 14:30!** Az osztályfőnök egy dokumentumba másolva küldi tovább.

	2024.	HELYSZÍN	TÉMA	IDEGENVEZETŐ
1.	június 3. hétfő	Buszon	Nagyszalonta – Csonka torony	Lázár András Benedek 7.A
2.		Buszon	Arany János balladái	Annus Anita 7.B
3.		Buszon	Arany János élete	Kovács-Lévai Kamilla 7.A
4.		Buszon	Nagyvárad (kapcsolódások Szegedhez)	Balogh-Köblös Bertalan 7.B
5.		Nagyvárad – Székesegyháznál	Székesegyház, Szent László	Árgilán Fanni Anna 7.A

6.		<i>Nagyvárad – Ady-múzeumnál</i>	Ady Endre	Baráth Félix 7.B
7.		<i>Buszon</i>	Király-hágó	Vass Olivér Bence 7.A
8.		<i>Buszon</i>	Kalotaszeg – néprajz, természetrajz	Barabás Gellért 7.B
9.		<i>Buszon</i>	Kalotaszentkirály	Kovács Kira Korina 7.A
10.		<i>Buszon</i>	Kolozsvár (kapcsolódások Szegedhez)	Ferenczi Gábor Kornél 7.B
11.		<i>Kolozsvár - Házsongárdi temetőben</i>	Házsongárdi temető – híres magyarok sírjai	Frankó Barnabás Levente 7.A
12.		<i>Kolozsvár – Farkas utcai templomnál</i>	Összehasonlítása a szegedi Mátyás téri templommal	Farkas Leonóra 7.B
13.	június 4. kedd	<i>Kolozsvár Szent-Mihály templom előtt</i>	A Szent-Mihály templom és történelmi jelentősége	Bánfi Laura 7.A
14.		<i>Buszon</i>	Szováta	Forrai Máté 7.B
15.		<i>Buszon</i>	Parajd és a sóvidék	Szélpál Villő 7.A
16.		<i>Buszon</i>	Korond és a fazekasság	Kacsari Dominik 7.B
17.		<i>Buszon</i>	Szejkefürdő – Orbán Balázs	Kincses Barnabás 7.A
18.		<i>Szejkefürdő – buszon</i>	A székelység	Gál-Lajtos Bella 7.B
19.		<i>Buszon</i>	Hagyományos erdélyi ételek (fűszerek)	Novák Zsófia 7.A
20.	június 5. szerda	<i>Csikrákoson buszon induláskor</i>	Csikrákos (Erődtemplom, Zöld Péter, Cserei Mihály)	Kakuszi Petra Zselyke 7.B
21.		<i>Buszon</i>	Békás-szoros	Honti Vilmos 7.A

22.		<i>Buszon</i>	A békási víztározó	Kiss Neszta 7.B
23.		<i>A Gyilkos-tó partján</i>	Gyilkos-tó (keletkezése + legendája)	Varró Balázs János 7.A
24.		<i>Buszon</i>	Az Ezeréves-határ	Kovács Gergely 7.B
25.		<i>Buszon</i>	Maros (Marosfőtől Szegedig)	Szilágyi Dávid 7.A
26.		<i>Buszon</i>	Csíkszereda	Mándi Viktória 7.B
27.		<i>Csíksomlyón a nyeregben</i>	Csíksomlyó, a csíksomlyói búcsú	Heffner Dávid 7.A
28.		<i>Buszon</i>	Madéfalvi veszedelem	Márk Tamás 7.B
29.		<i>Székelyderzs vártemplomnál/Buszon</i>	A székelyderzsi unitárius vártemplom (erődtemplom)	Géczi Péter 7.A
30.		<i>Buszon</i>	Székelyudvarhely (a legmagyarabb város)	Németh Ádám 7.B
31.		<i>Buszon</i>	Petőfi Sándor (az 1848/49-es szabadságharc Erdélyben)	Sára Lőrinc 7.B
32.	június 6. csütörtök	<i>Buszon / Segesvár óvárosban</i>	Segesvár – óratorony, Drakula-ház, szász emlékek	Molnár Alexandra 7.B
33.		<i>Buszon</i>	Marosvásárhely – vár, Kultúrpalota, Bolyaiak	Geretovszky Tamás Máté 6.C
34.		<i>Buszon</i>	Tordai-hasadék – Szt. László monda	Ördög Csanád Bálint 7.B
35.		<i>Buszon</i>	Torockó - Székelykő	Dombi András József 6.C
36.	június 7.	<i>Buszon</i>	Tordai sóbánya	Slezák Bálint 7.B

37.	péntek	<i>Buszon / vártemplomnál</i>	Nagyenyed – vártemplom, kápolna- domb, két fűzfa	Kollár Álmos 6.C
38.		<i>Buszon / Hunyadiak síremlékénél</i>	Gyulafehérvár – Hunyadiak síremléke	Sümegei Soma Sámuel 8.C
39.		<i>Buszon / a várnál</i>	Déva vára – Kőműves Kelemenné balladája	Vígh Ákos 8.C
40.		<i>Buszon</i>	Arad - Aradi vértanúk	Zsigovics Szilárd 7.B

A Csonkatorony

A Csonkatorony Nagyszalonta központjában található. Régebben a nagyszalontai várnak az egyik őrtornya volt, amit 1620 körül kezdtek el építeni és 1636-ban fejezték be. Ugyanebben az évben október 6-án I. Rákóczi György itt verte meg a törököket, akik vissza akarták ültetni a trónra Bethlen Istvánt. A várat és a falut 1658-ban leromboltatta II. Rákóczi György, hogy ne kerülhessen török kézbe, és a lakosok elmenekültek minden holmijukkal és állataikkal együtt. A várból így már csak a Csonkatorony maradt meg. A Csonkatoronyhoz rengeteg monda fűződik: befalazott kincsekről, kőkecskéről, félrőfös körmű törpéről. Úgy hitték, boszorkányok meg szellemek lakják, éjszaka nem mertek benne maradni az őrök. Végül aztán akadt egy bátor fiú, aki két napot és két éjszakát töltött a toronyban, s csodák csodájára épségben jött ki. Ettől kezdve aztán senki sem félt ott örködni.

Jelenleg a Csonkatoronyban működik az Arany János Emlékmúzeum. Megalapítását Arany László (Arany János fia) tette lehetővé, amikor 1885-ben a szülővárosának, Nagyszalontának ajándékozta apja bútorait, ruháit és könyveinek nagy részét, amiket 1899-ben a múzeummá alakított Csonkatoronyba helyeztek át. A Csonkatorony bejáratánál 1907-től Kolozsvári Szeszák Ferenc Arany János szobra áll. 1944 őszén a Csonkatornyot háborús károk érték. 1957-ben, Arany János születésének 140. évfordulója alkalmából újjárendezték, és kibővítették a múzeumot. Legutóbbi felújítására 2017-ben Arany János születésének 200. évfordulóján került sor. Átadása 2018. március 15-én volt.

A múzeumban 661 eredeti Arany kézirat, 133, a költőhöz szóló levél, az Arany család leveleiből 101 darab és a költővel, családjával kapcsolatos 36 egyéb irat található. Ezen kívül 45 darab fénykép Aranyról, családjáról, barátairól és 595 kéziratmásolat van a múzeumban. A múzeumban még megtalálható Arany könyvtárából 1754, és leánya, Juliska könyvtárából 122 darab könyv, Arany munkáinak számos hazai és külföldi kiadása, idegen nyelvű fordítása, a róla szóló monográfiák és az 1945 óta megjelent tanulmányok, közlemények gyűjteménye.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Arany_János_Emlékmúzeum

<http://www.hallgatniaranyt.hu/arany-tura/szulohelyem-szalonta/a-csonkatorony/>

https://www.sumidamagazin.com/2018/05/12/rest_insert-582/

Annus Anita

Arany János balladái

Arany János élete:

Arany János 1817. március 2.-án született Nagyszalontán, Bihar megyében. A nagyszalontai iskolában 1823-tól 1833-ig tanult. 1833 novemberétől 1834 márciusáig tanult a debreceni kollégiumban. Kénytelen volt Kisújszállásra menni elemi iskolai tanítónak. Később színésznek állt, majd jegyzőként dolgozott. 1845-ben a Kisfaludy Társaság pályázatára megírta *Az elveszett alkotmányt* amivel pályadíjat nyert. 1847-ben országos hírvé tette a *Toldi*. A forradalom után házi tanító volt, majd latintanár lett. Első balladáit 1853-tól kezdte el írni Nagykőrösön, ezek az úgynevezett „nagykőrösi balladák”. Meghalt 1882. október 22.-én Budapesten.

Ballada:

A ballada verses kisepikai, nép-és műköltészeti műfaj. Az eseményeket, előzményeket, okokat nagyrészt drámai párbeszédekből és lírai monológokból ismerjük meg. Cselekménye sűrített, a lényeget emeli ki, gyakran egyetlen jelenetre összpontosít, másrészt mindent elhagy, ami a lényeg szempontjából nem nélkülözhetetlen. Legjellemzőbb témái a hűség és hűtlenség, féltékenység, házasságtörés, általában a szerelem problémái.

Nagykőrösi balladák:

Ezek az Ágnes asszony, László , Mátyás anyja, Zách Klára, Szondi két apródja és a walesi bárdok. Témájuk szerint elkülöníthetünk népi és történelmi balladákat. Ezekben a művekben nagy hangsúlyt kap az erkölcs.

Őszikék balladák:

Őszikék balladáiban tovább élnek a nagykőrösi balladák motívumai, megváltóznak azonban a témák, nincs közöttük egy történelmi sem. Nyolc ballada található benne: Az ünneprontók, Éjféli párbaj, Híd-avatás, Vörös Rébék, Népdal, Tetemre hívás, A képmutogató.

Források:

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarIrodalom-magyar-irodalomtortenet>
<http://enciklopedia.fazekas.hu/mufaj/Ballada.htm>

Arany János

- Arany János 1817. március 2-án született Nagyszalontán
- Szülei: Arany György és Megyeri Sára
- Arany János nem épes családba érkezett, mert a szülőknek csak egyetlen gyermekük maradt életben
- A szülőknek mindössze egy kis házból és kevés földbirtokból állt vagyonuk
- Arany alig múlt 3-4 éves, amikor édesapja hamuba írt betűk segítségével megtanította olvasni
- 1823-tól 1833-ig a nagyszalontai iskolában tanult
- Később - szülei terheinek könnyítésére - segédtanítói feladatokat is vállalt
- 1833 őszén a Debreceni Református Kollégiumba került
- 1834-ben Kisújszállásra ment tanítani
- 1836-ban végleg otthagyta a kollégiumot
- Egy időre a hivatásos színészettel is megpróbálkozott és elszegődött egy vándortársulathoz
- 1840-ben kis nótárius, aljegyző lett
- 1846-ban a Kisfaludy Társaság felvívására megírta a Toldit (megnyerte a pályázatot)
- 1848-ban Aradon volt nemzetőr
- A világsi fegyverletétel után bujdosni kényszerült, lakását, aljegyzői állását elveszítette
- Anyagi godjai 1851 őszén rendeződtek
- 1860-ig, közel egy évtizedig maradt Nagykőrösön, magyart és latint tanított
- Majd 1860-ban végleg Pesten telepedett le
- 1865-ben megválasztották a Magyar Tudományos Akadémia titkárának, majd 1870-ben főtitkárának
- Lelki fájdalma miatt közel egy évtizedig nem írt verseket
- Arany 1876-ban lemond akadémiai főtitkári állásról (lemondását csak 1879-ben fogadják el)
- 1879-ben befejezte a Toldi-triológia utolsó részét, a Toldi szerelmét
- A költő egyre többet betegeskedett, megfárdt, öreg embernek tűnt
- 1882. október 22-én halt meg Budapesten

Nagyvárad

A 11. századi eredetű városba I. László király helyezte a bihari püspökséget, akit a székesegyház elkészülte után itt is temettek el. A város a török hódoltság ideje alatt többször gazdát cserélt, végleg 1692-ben szabadult fel. 1920-ban, a trianoni békeszerződés nyomán került Romániához, korábban a Magyar Királysághoz tartozó Bihar vármegye központja volt. 1241-ben a mongolok megostromolták, és nagy harc után április 15-én el is foglalták. A várban 2014-ben feltárták egy feltehetően a tatárjárás után, Báthori András püspöksége előtt vagy alatt épült templom maradványait. A Kisboldogasszony-templom fölé építették később a püspöki palotát. 1390. május 20-án a királyi pár: Mária és Zsigmond jelenlétében állították fel Szent László király aranyozott lovasszobrát a székesegyház elé, amelyet a Kolozsvári testvérek készítettek. 1514-ben a parasztsereg ostromolta, de nem tudta elfoglalni. 1538-ban itt kötött békét I. Ferdinánd és Szapolyai János. 1556-ban János Zsigmond vezére, Varkoch Tamás ostromolta és elfoglalta. Ennek során a város és a vár csaknem teljesen elpusztult. 1598-ban a török eredmény nélkül ostromolta. 1613. október 27-én a közelben ölték meg Báthory Gábor erdélyi fejedelmet. 1660. június 6-án itt hunyt el a szászfenesi csatában halálos sebet kapott II. Rákóczi György fejedelem. Július 14-én Ali pasa vette ostrom alá és augusztus 28-án elfoglalta. 1940-ben a második bécsi döntés Magyarországnak ítélte a várost, és magyar uralom alatt maradt 1944 végéig. A vár ma is áll, és bár egy ideig igen leromlott állapotban volt. A kommunizmus évtizedeiben a román hatóságok mindent megtettek azért, hogy a magyar múltat utaló emlékeket megsemmisítsék, meghamisítsák, vagy elrejtsek. Így lett majdnem ennek az áldozata a vár is. Vár ad régen közigazgatásilag négy városból állt: Vár ad-Újváros, Vár ad-Olaszi, Vár ad-Váralja és Vár ad-Velence. Mind a négy városnak külön közigazgatási hatósága és külön földesura volt.

Városrészei (30db 2011-től): Újváros, Váralja, Dorobanților, Universității, Splaiul Crișanei, Olaszi, Velence, Gillányi, Szálka, Európa, Aradi út, Őssi, Észak-Őssi, Katalin telep, Rogériusz, Nicolai Lorga, Dózsa György, Dragoș Vodă, Mihai Eminescu, Szöllős, Nufărul, Nicolae Grigorescu, Biharszentandrás út, Dél-Őssi, Nyugati Ipartelep, Biharpüspöki, Oncsa, Vár ad-Hegyalja, Tokaji telep, Keleti Ipartelep

Források: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyv%C3%A1rad#T%C3%B6rt%C3%A9net>
<https://www.debrecen.hu/hu/debreceni/testvervarosok/nagyvarad>

Nagyvárad

Nagyvárad, vagy ahogy gyakran nevezik, "a Körös-parti Párizs," egy varázslatos város Romániában, közel a magyar határhoz. Gazdag történelmével, először 1113-ban említették írásos források, így már több mint 900 éves történelme van, valamint építészeti kincseivel mindenkit lenyűgöz. A város híres a szecessziós stílusú épületeiről, mint például a Feketesas-palota, mely egykor báltermet és kaszinót is magában foglalt. A városban élt és alkotott Ady Endre is, akinek emlékét ma is őrzik.

Nagyvárad barokk és eklektikus épületei, mint az Astoria Szálló és a szecessziós Feketesas-palota, különleges látványosságok. A város lakói különösen büszkék a Szent László templomra, mely köré egykor a vár is épült. A vár egy erődítmény, ami a középkorban fontos védelmi szerepet töltött be napjainkban megújult formában várja a látogatókat, ahol karácsonyi vásárt is rendeznek. Itt sétálva visszautazhatunk az időben, és elképzelhetjük, milyen lehetett a lovagok élete. Nagyvárad szintén híres gyógyvizeiről, melyeket már a rómaiak is ismertek és használtak. Félixfürdő, ami csupán kilenc kilométerre fekszik a várostól, ma is népszerű úti cél.

Szent László Székesegyház

A Szent László Székesegyház a város egyik legimpozánsabb épülete. Mária Terézia támogatásával épült a barokk stílusú templom, amely a bécsi Belvedere kicsinyített mása. Az építkezés 1902-ben kezdődött, és a katedrális hosszú évek alatt készült el. A főépület 1910-ben lett felavatva, de az építkezés csak később fejeződött be. A templomban található egy különleges látnivaló, Szent László hermája is, mely egy fej-ereklyetartó, amely I. László magyar király koponyájának egy darabját tartalmazza. A székesegyház évente több ezer látogatót vonz, akik csodálják a templom pompás belső tereit és a gazdag történelmi örökséget. Nagyvárad sokszínű kultúrája és történelmi értékei mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a város méltán legyen kedvelt úti cél. Ez a régió tele van kalandokkal és érdekességekkel, ahol a természet és a történelem találkozik.

Források:

https://turizmusonline.hu/cikkek/kulfold/nagyvarad_ekszerdoboz_a_hatar_mellett.html

<https://ng.24.hu/termeszeti/2018/06/19/nagyvarad-es-bihar-megye-elfeledett-kincsei/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_L%C3%A1szl%C3%B3_herm%C3%A1ja

Baráth Félix

Ady Endre

Ady Endre (1877-1919) a magyar irodalom egyik meghatározó alakja, a XX. századi modern magyar költészet egyik úttörője. Életútja, művészete és hatása a magyar költészetre maig érezhető. Ebben a fogalmazásban áttekintem Ady életét, költészetének főbb jellemzőit, valamint irodalmi örökségét.

Életút

Ady Endre 1877. november 22-én született az erdélyi Érmindszenten (ma Adyfalva, Románia) egy nemesi családban. Tanulmányait Nagykárolyban és Zilahon végezte, majd Debrecenben jogot tanult, de tanulmányait nem fejezte be. Az újságírás felé fordult, és Nagyváradon kezdett dolgozni, ahol hamarosan az irodalmi élet központjában találta magát.

1903-ban jelent meg első verseskötete, a "Versek", amelyet a "Még egyszer" című kötet követett 1903-ban. Ezek a korai kötetek még nem hozták meg a várt sikert, de már érezhető volt bennük Ady különleges látásmódja és stílusa. Az igazi áttörést az 1906-ban megjelent "Új versek" hozta, amelyben Ady már teljesen kiteljesedett költői hangját mutatta meg.

Költészete

Ady költészetére erősen hatott a szimbolizmus és a modernizmus. Verseiben gyakran találkozhatunk merész képekkel, új szókapcsolatokkal és a hagyományos formák elvetésével. Tematikailag Ady versei igen sokrétűek: a szerelem, a halál, a társadalmi problémák és a hazaszeretet mind-mind központi szerepet játszanak műveiben.

A szerelem témáját leginkább Léda-verseiben dolgozta fel. Léda (Diósy Ödönné Brüll Adél) a költő múzsája volt, és szerelmük szenvedélyes, de viharos viszonyát számos vers örökítette meg. A halál és a mulandóság kérdései is gyakran felbukkannak verseiben, különösen az 1910-es években, amikor betegsége és az első világháború hatására egyre komorabbá vált költészete.

Irodalmi hatás és örökség

Ady Endre költészete hatalmas hatást gyakorolt a magyar irodalomra. A Nyugat folyóirat köré csoportosuló modernista költők egyik vezető alakja volt, és versei új irányt mutattak a magyar lírának. Stílusa, merészsége és újító szelleme inspirálta a későbbi nemzedékeket is.

Bár élete rövid volt - Ady 1919. január 27-én, mindössze 41 évesen hunyt el Budapesten -, költészete máig élő és aktuális. Versei számos kiadásban megjelentek, és az iskolai oktatásban is fontos szerepet játszanak. Művei számos nyelvre lefordítva külföldön is ismertté váltak, hozzájárulva a magyar irodalom nemzetközi elismeréséhez.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ady_Endre

<https://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/ady/ady.htm>

Király-hágó, Királyhágó

A Király-hágó a romániai Réz-hegységben található, Erdély kapujaként is emlegetik. Itt húzódott Magyarország és Erdély határa 1557-1867 között; 580 méter magasan kanyargó hágó, földrajzi helyzetéből adódóan fontos kereskedelmi útvonal. A híres sóbányákból, mint például Parajdból, ezen az útvonalon szállították a nyersanyagot. Ma áthalad rajta Románia egyik legfontosabb főútja, a DN1 vagy nemzetközi útszámmal az E60.

A kalapos király, II. József állítólag uralkodása alatt ezen az útvonalon haladt át, így valószínű, hogy a Király-hágó elnevezése is innen származik. A monda szerint azonban, Mátyás király 1468-ban Váradon időzött és a Váradot Kolozsvárral összekötő hegyi út ekkor kapta a Király-hágó elnevezést.

A hágó alatti településen egy ortodox fatemplom van, amely 1791-ben épült. A Királyhágó település nevét 1808-ban Bucsa néven említik először oklevelek, Bánffyhunyard közelében, a Sebes-Körös partján fekvő falu. A település állandó problémája volt, hogy a folyók tavaszi áradása állandó veszély jelentett a falura, a településhez vezető utakon nem lehetett közlekedni, így szükség lett egy új út kiépítésére, amely Királyhágó és Nagybaród között épült meg. Királyhágó településen az 1910-es népszámlálás alapján főleg románok laktak, de szép számban éltek itt szlovákok és magyar nemzetiségűek is.

Földrajzilag a Király-hágó az Alföldet és az Erdélyi-medencét köti össze. Napjainkban is népszerű kirándulóhely Bucea (Királyhágó), Kolozs megye. Nagyon sok turista keresi fel a környező településeket, magyaroknak kötelező látnivaló.

Források:

<https://erdelyikepek.blogspot.com/2012/09/erdely-valodi-kapuja-kiraly-hago.html>

<http://www.patriotaeuropa.hu/kategoria/zold-vilag/16.html>

<https://traveltotransylvania.hu/2020/04/05/a-kiraly-hago/>

<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/utazz/varazslatos-hely-erdely-kapuja-a-kiraly-hago/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Királyhágó>

Barabás Gellért Gábor

Kalotaszeg – néprajz, természetrajz

Kalotaszeg egy kulturálisan gazdag és természeti szépségekben bővelkedő tájegység Erdélyben, amely különösen híres néprajzi kincseiről.

Kalotaszeg kulturális öröksége az idők folyamán megőrzött hagyományokban, építészeti stílusában és népművészetében mutatkozik meg, amelyek mind a magyar kultúra szerves részei.

Néprajz

Kalotaszeg népművészete és néprajzi hagyományai különösen gazdagok. A régió híres színes, gazdagon díszített népviseletéről. A nők öltözete gyakran tartalmaz hímzett blúzokat, szoknyákat és fejkendőket, amelyek élénk színekkel és bonyolult mintákkal vannak díszítve. A hímzések motívumai gyakran virágokat és geometrikus formákat ábrázolnak, és különböző színek kombinációiban jelennek meg, például piros, kék, zöld és sárga árnyalatokban.

A népi építészet szintén figyelemre méltó. A kalotaszegi házak faépítészetükről híresek, gyakran díszített faragásokkal, tornácokkal és színes festett homlokzatokkal. Az egyházi építészet is jelentős; a régióban található református templomok híresek szép mennyezeteikről és festett kazettás mennyezeteikről, amelyek díszítése szintén a népművészet részét képezi.

Természetrajz

Kalotaszeg természeti adottságai változatosak és lenyűgözőek. A terület domborzata hegyes-völgyes, erdős részekkel és termékeny földekkel.

A vidék bővelkedik forrásokban, patakokban és kisebb folyókban, amelyek tiszta, iható vizet biztosítanak. A növényvilág sokszínűsége a legelőket, erdőket és réteket is magába foglalja, ahol számos védett és ritka növényfaj található. Az állatvilág szintén gazdag, az erdőkben megtalálhatók a szarvasok, vaddisznók, róák és különböző madárfajok is.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszeg>

<https://www.kalotaszeg-davincze.ro/kalotaszeg/>

Kalotaszentkirály

Kalotaszentkirály Kolozs megyében található, Bánffyhunyadtól kb. 6 km-re a Vigyázó havasok Kőhegy nevű hegyének alján 600 m tengerszint feletti magasságban. A környező hegyvidék miatt az éghajlat igazi havasalji jegyeket mutat. A legmagasabb az 1836 m magas Vigyázó csúcs. A Kalota patak kettéválasztja a települést.

A község a neve két részből áll: Kalotából és Szentkirályból. A Kalota nevet onnan kapta amikor honfoglaláskor a Kalota nemzetség itt telepedett le, melyről a patakot nevezték el és a patakról kapta a Kalota nevet. A Szentkirály nevet akkor kapta amikor István királyt szentté avatták 1038-ban. A település elődei a Kalota patak két partján telepedtek le, a jobb parton Zentelke a bal parton meg Szentkirály. 1968-ban egyesült a két falu.

Árpád-kori település, 1288-ban volt az első okiratos említés erről a településről: a feljegyzésben az szerepelt, hogy Kun László a területet a Mikola családnak adományozta. 1430-as években szerezte meg a korábbi királyi várat a Bánffy család. A grófi család egészen az 1930-as évekig a fafalu egyik legnagyobb birtokosa maradt. Az ikerközség az 1560-as években csatlakozott a reformációhoz. Története során többször érte támadás, a legnagyobb az 1848-as volt, amikor a templom és levéltára is elpusztult az összes anyakönyvvvel együtt.

1920-tól, Erdély Romániához kerülésével bevonult a román hadsereg. 1940-ben a második bécsi döntéssel Észak-Erdélyt visszacsatolták Magyarországhoz, Kalotaszentkirály-Zentelke határközség lett, és 1944-ig ismét Kolozs vármegye Bánffyhunyadi járásához tartozott. 1944 őszén Románia visszafoglalta Észak-Erdélyt.

A 2011-es népszámlálása adatai szerint az összlakosság 1073 fő, 924-en (87%) magyar.

Az összes lakosság száma folyamatosan csökken, elsősorban a román etnikum számának csökkenése miatt (1977-ben 32%, 2011-ben 20%). Vallási hovatartozás szempontjából a lakosság többsége református (75%), emellett faluban az ortodoxok aránya 19%.

Területe: 56,83 km²

Kalotaszentkirály hagyományőrző falu. Még mindig tartják a népszokásokat: karácsonyi kántálás, betlehemezés, újévi köszöntés, húsvéti locsolkodás, szüreti bál. Van kalotaszegi népviseletük, ami a legszínesebb, legművészebb magyar viseletek közül való.

1991 óta augusztus első hetében rendezik a Nemzetközi Tánctábort.

A faluban most is megtalálhatók különböző mesteremberek: ácsok, asztalosok, kőművesek, fafaragók.

Látnivalók:

- Kazettás mennyezetű erődtemplom
- Ortodox templom
- Ady Endre hársfája és emlékműve
- Tájház és a helyi népviselet
- Szent István szobor és park

Források:

<https://www.kalotaszeg-davincze.ro/kalotaszentkiraly/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszentkir%C3%A1ly#Nev%C3%A9nek_eredete

https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/kalotaszentkiraly-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-kalotaszentkiraly.html

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/viii-tarsadalom-CA13/falu-varos-helyi-tarsadalom-D8BD/kalotaszentkiraly-DA36/>

<https://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/kalotaszentkiraly/925>

<https://hazajaroegylet.hu/uticelok/kalotaszentkiraly/>

Kolozsvári Farkas utcai templom összehasonlítása a szegedi Mátyás téri templommal

Farkas utcai református templom Erdély legnagyobb egyhajós temploma, Farkas utcai templomot Mátyás király kezdeményezésére ferences szerzetesek építették a 15-16. században Mátyás király anyagi támogatásával, a reformátusok használatában 1622 óta van. Építészeti és műemléki épület.

Rákóczi György volt az, aki úgy gondolta, hogy a helyszínen egy református templomot kell létrehozni. 1490-ben kezdték építeni. 1503-ban fejezték be az épületet. teljes hosszúsága 60 méter, 19 méter magas, 15 méter széles. A templomban sok címer található. A padok és a székek I. Rákóczi György fejedelem idején készültek. A keleti végét ellátták egy emelettel. Ezen az emeleten rendezték be a kollégium könyvtárát, amit falképekkel láttak el. A falképek latin idézeteket és Pallas Athénét ábrázolják.

A nyugati homlokzatnak, jellegzetes gótikus ablakai vannak. A középső ablak nagyon különleges hiszen az ablaknak a felső része egy körrel van ellátva. Ezt a kört egy függőleges vonal választja el ami egy keresztet ábrázol.

A templom előtti kis téren található Szent György szobor másolata. Az eredeti művet 1373-ban készítette a Kolozsvári testvérpár, Márton és György, és jelenleg a prágai Szent György-kolostorban van

A Mátyás téri templom más néven, Havas Boldogasszony templom. A Farkas utcai templommal szemben a Mátyás téri templom katolikus és román stílusú. Ezt a templomot a 15. században kezdték el építeni. Több átalakításon esett túl köztük kapott támpilléreket az épület. Majd a 15-16. század fordulóján a ferencesek lebontották a régi kórust és a szentélyt és a helyére egy nagyobbat építettek. Ekkor kezdték a tornyot is építeni. Ugyan úgy ahogy a Farkas utcai templomot úgy a Mátyás téri templomot is 1503-ban fejezték be.

A templom boltozata hálóboltozatos. Téglából van és boltozata égetett agyagból. Csak az egyik oldalán vannak ablakok mint ahogy megfigyelhető a gótikus templomoknál. A templomban megtalálható egy barokk stílusú főoltár és találhatók falfestmények is.

Források: https://hu.wikipedia.org/wiki/Farkas_utcai_reform%C3%A1tus_templom
https://hu.wikipedia.org/wiki/Szegedi_ferences_templom_%C3%A9s_kolostor

Frankó Barnabás

Házsongrádi temető, Kolozsvár

A kolozsvári Házsongárdi temető nem csupán egy sírkert, hanem Erdély és Magyarország történelmének egyik kiemelkedő kulturális emlékhelye. Ez a temető több, mint 400 éve, 1585 óta szolgál végső nyughelyül a város és környéke lakóinak. A Házsongárdi temető híres magyarok sírjainak hosszú sora mutatja be a magyar kultúra és történelem sokszínűségét és gazdagságát.

Az egyik legismertebb sírhely itt Apáczai Csere Jánosé, a 17. századi tudós és pedagógusé, akinek munkássága megalapozta a magyar nyelvű tudományos irodalmat. Apáczai Csere János a „Magyar Encyclopaedia” szerzőjeként vált híressé, amely az első magyar nyelvű enciklopédia volt.

A temetőben nyugszik Kriza János unitárius püspök és néprajzkutató is, aki a „Vadrózsák” című népköltészeti gyűjteményével írta be nevét a magyar irodalom történetébe. Az ő sírja is egy zarándokhely azok számára, akik tisztelik és ápolják a magyar népi kultúrát.

Bethlen Miklós, Erdély fejedelme, politikus és író nyughelye is a Házsongárdi temetőben található. Bethlen nemcsak politikai tevékenységével, hanem irodalmi munkásságával is maradandót alkotott, emlékiratai fontos forrásai a korabeli Erdély történelmének.

A temetőben található síremléke a neves költőnek, Reményik Sándornak is, aki verseiben az erdélyi magyarság sorsát és identitását örököltte meg. Műveivel nagy hatást gyakorolt a 20. századi magyar költészetre, és ma is sokan látogatják sírját, hogy tisztelegjenek emléke előtt.

A Házsongárdi temető másik híres lakója Brassai Sámuel, az utolsó erdélyi polihisztor, aki matematikus, filozófus, nyelvész és természettudós is volt egy személyben. Az ő munkássága széleskörű volt, és hozzájárult a természettudományok és a bölcsészettudományok közötti hidak megépítéséhez.

A temetőben található sok más híres magyar sírja is, mint például Dsida Jenő költőé, vagy Jósika Miklós íróé, akik mind hozzájárultak a magyar kultúra és irodalom gazdagításához.

A Házsongárdi temető nem csak egy hely, ahol a múlt nagyjai nyugszanak, hanem egy élő emlékhely is, ahol a látogatók kapcsolatba léphetnek a magyar történelem és kultúra nagy alakjaival. Minden sír egy történetet mesél el, és minden látogatás egy lehetőség arra, hogy megemlékezzünk azokról, akik munkásságukkal maradandó nyomot hagytak a magyar nemzet életében.

Forrás: wikipédia

KirándulásTipppek

Természet Világa

Ferenczi Gábor Kornél

Kolozsvár (kapcsolódások Szegedhez)

rövid történelme:

A kiegyezés után Erdély az Osztrák–Magyar Monarchia keretében Magyarországhoz tartozott, majd Trianon elszakította az országrészt és az 1918-tól Romániához került.

Kolozsvár Erdély legrégebbi és Románia egyik legnagyobb városa, Kolozs megye megyei rangú városa. Neve magyarul Kolozsvár, németül Klausenburg, mely név a szász telepesektől származik.

Egészen a kőkorszakig visszavezethetően találhatóak emberi település nyomai, sőt Románia területén felfedezett legrégebbi régészeti leletet is a környéken találták. A római korban virágzó várossá alakult, római neve Napoca, amelynek emlékére kapta a város 1974-ben a Cluj-Napoca nevet. 1270-ben V. István már városi kiváltságokkal látta el, folyamatosan fejlődő ipara és kereskedelme miatt „kincses Kolozsvár” nevet kapta.

A város földrajzi elhelyezkedése miatt fontos közlekedési gócpont. Itt futnak össze az Erdélyt nyugat-kelet és észak-déli irányban átszelő fő országutak és vasútvonalak.

A város egyik híres szülötte I. Mátyás, vagyis Mátyás király, akinek a nevéhez fűződik a város több fontos épülete is. Például az 1480 környékén befejezett Szent Mihály templom, a várost védő erődítmény kiegészítése a Szabók bástyájával 1475 környékén. Mátyás legfontosabb kezdeményezése azonban a Farkas utcai ferences (jelenleg református) templom építése.

Itt született 1557-ben Bocskai István fejedelem. Kolozsváron választották fejedelemmé Bethlen Gábort és I. Rákóczi Györgyöt.

Kolozsvár nemcsak ipara és kereskedelme miatt érdemelte ki a kincses város nevet, hanem a kulturális és szellemi élete miatt is. A nagy múltú kolozsvári egyetem a trianoni békediktátum után Szegedre menekült, 1921-től ebben a városban folytatta tevékenységét. A kolozsvári egyetem Szegedre költözése nem egyszerű áthelyezés, hanem menekülés volt. A magyar származású tanároknak a román zászló előtt kellett hűségesküt tenniük, aki ezt nem tette meg, azt kiutasították az országból.

felhasznált források: <https://kolozsvar.eu/>

<https://u-szeged.hu/egyetemtortenet/100-eves-terv-pozsony>

<http://www.kolozsvar.hu/town/tortenete.html>

Bánfi Laura

A Szent Mihály-templom

A Szent Mihály-templom Erdély legkorábbi csarnoktemploma és a második legnagyobb alapterületű temploma.

Kolozsvár főterén áll a hajdani nagypiacon, emiatt néhányan nagytemplomnak, piaci templomnak és nagypiaci templomnak is nevezik. A közelében lévő Mátyás király emlékmű miatt tévesen, de Mátyás-templomnak is hívják, emellett Zsigmond-templomnak vagy Zsigmond-egyháznak is említik. Feltehetően azért, mert a templom építését Zsigmond király uralkodása alatt fejezték be és az épület homlokzatát az uralkodói címerek díszítik.

Ez egy 14-15. században épült, gótikus stílusú, római katolikus templom. A megépülése után először 1545-től kezdve a lutheránusok, majd 1556-tól a reformátusok és később 1566-tól az unitáriusok használták, utána Habsburg döntéssel kapták vissza a katolikus hívek.

Művészetében hasonlít az észak-magyarországi templomépítészetre. A templom különlegességei közé tartozik a kétorsós csigalépcső más néven királylépcső, amin ketten közlekedhetnek egyszerre úgy, hogy nem találkoznak. A 76 méteres neogótikus tornya a legmagasabb templomtorony a történelmi Erdély területén. Kívülről a templomot zárópárkányig érő támpillérek erősítik meg ebből az egyik támpilléren megmaradt szobor valószínűleg Szent Sebestyént ábrázolja.

A templomot több baleset is érte például 1489-ben tűzvész károsította, ezután 1630-ban villámcsapás sújtotta, később 1697. március 6-án az egész város leégett és utána két nap múlva egy vihar tovább károsította az épületet.

Régen legtöbbször az 50 méter széles és 24 méter hosszú hajójában tartották az országgyűléseket, de a történelem során számos más esemény színhelye is volt. Például itt adta át I. Izabella királynő I. Ferdinánd küldöttjének a koronát és a koronázási jelvényeket.

Később az 1959-es restaurálás során találtak pár oszlopmaradványt, amelyek arra utalnak, hogy a már 13. században is állt egy Szent Mihálynak szentelt templom ezen a helyen.

A templomot nemrég 2018-ban is elkezdték felújítani. Egy magyar kivitelező munkájával 2022-ben már átadták a kész templomot.

A Szent Mihály-templom jelenleg is látogatható, több szentmisét is tartanak benne.

Szováta

Szováta (Romániában) Maros megyében található város. A város 1955-ben alapult. A Székely-sóvidék központja. A környéken már a rómaiak is bányásztak sót, majd a középkorban is folytatódott a kitermelés. A mélyedéseket idővel csapadék és folyóvíz töltötte ki, így keletkeztek az első sóstavak. Szováta első lakói 1578-ban só termelésre idetelepített elszegényedett szabad székely családok voltak, akiket 1581-ben ugyan elűztek, de rövidesen visszatelepültek. Területe két részből áll: Szováta városból és Szováta-fürdőből. Szováta már a XIX. század második felében hivatalosan bejegyzett gyógyfürdővel, hogy rendelkezessen. A város sóstavairól és só szikláiról nevezetes. A sósvízű tavak esetében a víz sótartalma magas, így a fürdőző könnyebben fennmarad a víz felszínén. Legnagyobb tava a Medve-tó. A Medve-tó nevét medvéhez hasonló alakjáról kapta és 1875 május 27-én alakult ki. A tó két rekordot is mondhat magáénak. Egyrészt a Medve-tó a legnagyobb heliotermikus tó a világon, és ezzel egyedi Európában. A tó felszínét csapadékuutánpótlásból származó édesvíz fedi, mely segítségül szolgál a víz felmelegedéséhez. A másik rekord ami hozzá kapcsolódik az, hogy az egyedüli természetes tó a világon amelynek keletkezését szinte percre pontossággal tudjuk: 1875. május 27-én 11 óra körül jött létre egy víznyelő természetes eltömörődésével. A sóstó felszíne 40235 m², legnagyobb mélysége 17,5 m, hőmérséklete a mélységgel változik és az év időszakától függ: másfél méter mélyen 50-55C.

Látnivalók Szovátán: Medve-tó, Szováta régi villái: Pacsirta villa, Teleki-villa, Sándor-villa, Bírak villája, Mogyorósi-tó (amelyet a Medve-tó kistestvéreként tartanak nyilván), Vörös-tó, Rigó-tó, Édes tó, Piroska-tó, amelynek völgyében található a fürdő legszebb só sziklái, Ortodox templomok, Jézus Szíve Római Katolikus Kápolna, Kisboldogasszony Római Katolikus Kápolna.

Só vidéket említve nem szabad megfeledkezni Szováta szomszédságába lévő Paraldról, ahol a sóbányászat a római időkig nyúlik vissza. A székelyek 1562-ig szabadon használhatták a sót, majd a Segesvári országgyűlés a só kitermelés és árusítását állami monopóliummá tette. Az évszázadok során kitermelt só helyén tágas, több száz méter hosszú termek alakultak ki, ezek egyikét megnyitották a látogatók számára. A bánya levegője száraz és tiszta, mivel a só magába szívja a nedvességet, és megöli a kórokozókat, a hőmérséklete pedig egyenletes, ezáltal kiváló kezelési lehetőséget biztosít a légúti megbetegedésben szenvedők számára.

források: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szov%C3%A1ta> , <http://szovata.eu/> ,

<https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Szovata.html>

https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/szovata_medve_to-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-szovata_medve_to.html

Erdély száz csodája

Szélpál Villő

Parajd és a sóvidék

A Sóvidék Székelyföld kistája, amely a Kis-Küküllő és a Korond-Patak völgyében helyezkedik el. Az erdélyi sóbányászat központja, és már ősidők óta lakott hely. Területén sok bronzkori, avar kori, és római leletet tártak már fel.

(Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/S%C3%B3vid%C3%A9k>)

A parajdi sóbánya az edélyi Parajd közelében található. Nagyon sok sót rejt magában, ezért Erdély gazdaságának egyik legjelentősebb kincsesládája. A parajdi sótelep Európa egyik legnagyobb sótartálékai közé tartozik. A parajdi sót már a 15. századtól kezdve „székely sónak” nevezték. A sóbányászat története a római korig vezethető vissza, amikor a magyar honfoglalók egyik vezérének, Töhötömnek a kémei már előre jelentették, hogy Erdélyben „sót ásnak”. A só ekkoriban nagy értéknek számított, nem csoda hát, hogy I. István király sószállító hajói már 1003 után rendszeresen közlekedtek a Maroson. Az uralkodók döntése, miszerint a só szabadon bányászható és árusítható-e vagy sem, nagy politikai döntéssel bírt, így az aktuális helyzetnek megfelelően folyamatosan változtatták a sóbányászat jogkörét. Pl. 1405-ben Luxemburgi Zsigmond király megtiltotta, hogy a földesurak a saját birtokukon sóbányát nyissanak. II. András király törvénybe foglalta, hogy a székelyek és a szászok évente háromszor vihetnek maguknak sót a bányából. 1463-ban Mátyás király viszont megerősítette a székelyek szabad sóbányászatát és kereskedelmi jogát. 1562-ben János Zsigmond király azonban a kamara javára lefoglalta a bányát. Később Báthory Zsigmond ígéretet tett ugyan az ősi jogok visszaállítására, de a törökök leverése után mégis visszavonta felszabadító levelét. Az 1848-as szabadságharc előtti időkben a csíki székelyek nyíltan kereskedtek a darabsóval, azaz faluról falura hordták, és fele áron árulták. Parajd ezért évente alig tudott 25 000 mázsa sót eladni – ebből is látszik, miért nem volt érdekében az uralkodóknak, hogy szabaddá tegyék a parajdi sókereskedelmet.

(Forrás: <https://parajdi-so.hu/>; <https://hu.wikipedia.org/wiki/S%C3%B3vid%C3%A9k>)

A parajdi sófejtés meglehetősen bonyolult, akit érdekel, az utánanézhet az interneten, de annyit azért érdemes tudni róla, hogy már a 19. században is különleges módszernek számított, mert a többi fejtési móddal eltérően itt nem használtak sem vaséket, sem pörölyöket a padok felszakításához. A sófejtés réselésből, porvonásból, szögelésből, supálásból, és vezényszóra zajló ütésekből áll. (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Parajdi_s%C3%B3b%C3%A1nya)

A parajdi sónak számtalan előnyét, jótékony hatását sorolják fel a témával kapcsolatos oldalak. Ezek közül most csak a legfontosabb gyógyhatásait emelem ki: tisztítja a tüdőt, ezért asztmásoknak külön gyógykezelési terápiákat is ajánlanak a bányában; védi az agysejteket az elsavasodástól; csökkenti az

ekcéma tüneteit; csonterősítő hatású; ápolja, védi a bőrt; és enyhíti a száraz köhögést. (Forrás: <https://parajdisokincsek.hu/parajdi-so-gyogyhatasa/>)

Kincses Barnabás 7.A

Szejkefürdő; Orbán Balázs

Szejkefürdő:

Hargita Magyében Pár km-re található Székelyudvarhely-től. Nem csak egy gyönyörű hely, hanem egy történelmi és kulturális emlékhely. Nagyon látogatott turisztikai célpont. Itt található Orbán Balázs sírja és a Székely kapuk. Ivókúrára alkalmas petróleumos borvize, kénes melegfürdoje, mofettája (gozöloje), gyógyiszapja van - s mindez egy helyen, az enyhe, kellemes mikroklímájú Sós-patak kies völgyében. Itt rendezik immár két és fél évtizede a Szejke folklórfesztivált, Románia élő hagyományainak bemutatóját (Szejke Nap).

Orbán Balázs:

1829-ben Lengyelfalván született, iskoláit Székelyudvarhelyen végezte. Székelyföld egyik legkiemelkedőbb alakja volt. Író, történetíró, néprajzkutató, politikus és utazó, aki nagy szerepet játszott a székely kultúra és történelem megőrzésében és dokumentálásában. Legismertebb munkája a "Székelyföld leírása", amely hat kötetben mutatja be a székelyek életét, kultúráját és történelmét.

Orbán Balázs sírhelye:

Orbán Balázs sírhelye a Szejkefürdő bejáratánál található, és a sírhoz vezető úton faragott székelykapuk sorakoznak, amelyek a székely népi építészet egyik jellegzetes elemét képviselik. Ezek a kapuk különböző székelyföldi településekről származnak, és mindegyik egy-egy közösség adománya. A székelykapuk alatt haladva juthatunk el Orbán Balázs sírjához, ahol a látogatók tiszteletüket tehetik előtte. A kopjafás-féldombormuves síremléket, az Orbán Balázs bronz arcképével Orbán Áron székelyudvarhelyi szobrászművész-tanár tervei szerint építették

Forrás:

<https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Szejke.html>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szejke%C3%BCrd%C5%91>

<https://szekelykapuk.com/erdekessegek/hires-szekelyek/orban-balazs/>

A székelység

A székelyek magukat hunok utódainak tartják, de tudományos szempontból még mai napig nincs végeredményesen eldöntve az, hogy valóban tőlük erednek. Az első **okleveles** (igazolt) **említésük 1116-ból** maradt fenn. Az 1148. és 1196 között élt III. Béla és jegyzője, **Anonymus**, is írt róluk, miszerint Attila király népei voltak és a honfoglaló magyarokhoz csatlakoztak, így segédkeztek nekik a honfoglalásban.

A középkor alatt mindvégig fennmaradtak. A székelyeknél még a 16. sz. elején is kimutatható volt a nemzetségek továbbélése. A középkori székelységet két csoportra lehet osztani: a **nyugati** és a **keleti székelységre**. A nyugati székelység a 14. sz.-ra beolvadt a magyarságba, míg a keleti székelység **sajátos-kiváltságos jogot** kapott. Hasonlóan a többi keleti néphez, kezdetben valószínűleg **vérségi kötelékeken alapuló nemzetségi szervezetben** éltek (jelentése: olyan csoport, melynek összetartozás-tudata a közös őstől való tényleges vagy fiktív (nem teljesen valós) leszármazáson alapul). Földjeiket közösen birtokolták szokásjoguk alapja a személyes szabadság és a közös tulajdon volt.

A mai székelyek túlnyomó része Székelyföldön él, és ez a népesség a jelenlegi erdélyi magyarság nem kevesebb, mint 40%-át teszik ki. **Székelyföldön 610 140 fő**, Erdély többi részén kb. 50 000 fő, Magyarországon kb. 185 000 fő, és összesen 945 140 székely él szerte a világon.

Mint minden népcsoportnak a székely népnek is megvan a rá jellemző viselete. A székely népviseletnek alapanyaga kézi megmunkálással házilag készült, szőtt **gyapjú**, **kender**, **len** és ugyancsak házilag tenyésztett **juhbor**, amit szintén maguk szabtak és varrtak. A viselet alakulását fizikai, természeti körülmények is befolyásolják. A székelyruha határozott **táji** vagy **helyi** jegyekkel rendelkezik, melyekről az egyes falucsoportok, falvak lakói felismerik egymást.

Az egyik legelső székelyföldi irodalmár bencédi Székely István (1505-1565) volt, az első magyar nyelvű kalendárium és világtörténet szerzője. Emellett még **Benedek Elek** („a nagy mesemondó”), **Kányádi Sándor** (Kossuth-díjas erdélyi magyar költő), **Mikes Kelemen** (író, műfordító), **Tompai László** (erdélyi magyar költő, műfordító), és **Orbán Balázs** (magyar író, néprajzi gyűjtő) tartkítják a székely irodalmat.

Erdély ételei

Erdélyben sok olyan ételt találunk, ami nálunk is elterjedt. Földrajzi fekvése miatt azonban a balkáni és a török konyha jelentős hatással van rá. Több helyen eltérő fűszerezéssel találkozunk, vagy olyan ételekkel, amiken érezzük a keleties hatást. Erdélyben nagyon sokfelé találunk úgynevezett „lakáséttermeket”, sok faluban főznek háznál, nagy hagyományai vannak a falusi turizmusnak.

1. PULISZKA és a BÁLMOS A puliszka tulajdonképpen Erdély nemzeti étele, mindenhol főzik. Az alapja a kukoricadara, amit vízben, vagy tejben főznek meg. Kicsit olyan, mint a tejbegríz, de íze jellegzetesebb. Általában sós étel. Amikor a kukoricadarát juhtejben, vagy tejszínben főzik, az az étel a bálmos. A bálmost inkább ünnepekre készítik és sokszor inkább édesen. Érdekes, hogy a puliszka hazánkban kevésbé terjedt el és inkább „polenta” néven, köretként szerepel. Erdélyben azonban a puliszka = románul mamaliga nem csak köret, hanem főétel is. Gyakran fogyasztják reggelire, vacsorára, sajttal, túróval, tejföllel. A házi tejföl és sajt Erdélyben szinte kötelező kiegészítője az ételeknek, mert sok helyen tartanak állatot, juhot, tehenet, tejükből finom sajtot, túrot, azaz ORDA-t készítenek. A puliszka két jellegzetesen erdélyi variációja a JUHTÚRÓS PULISZKA és a LERAKOTT PULISZKA. (A kukoricadarát sós vízben keményre főzik, majd felszeletelik. ezután rétegesen rakják a tepsibe, mint a rakott krumplit. A rétegek közé sajtot, tejfölt, jó sok olvasztott vajat tesznek, majd sütőben kisütik.)
2. CSORBA A csorba egy nagyon jellegzetes savanyú leves, aminek rengeteg féle változata ismert. Sok- sok zöldséggel készítik és hússal, vagy nélküle. Jellegzetes fűszere a LESTYÁN. Hogy a CSORBA mennyire keleties étel, az mutatja, hogy a szó eredetileg a perzsa nyelvből származik. Romániában csak a savanyú leveseket jelöli. A savanyításra ecetet, citromot vagy káposztát használnak. Nagyon finom a káposztás-húsos leves, a leghíresebb azonban a húsgombóclevés, illetve a pacalleves.
3. ZAKUSZKA és VINYETE Azt mondják, senki sem jöhet haza Erdélyből zakuszka nélkül. Alapvetően sült paprikából és padlizsánból sok hagymával készülő étel, amit változatosan fűszereznek. Ez az étel is keletről, elvileg Örményországból és Grúziából érkezett Erdélybe, ahol aztán otthonra talált. A zakuszkát püré formában szendvicskrémként is szeretik elkészíteni, úgy mint a padlizsánkrémet = amit Erdélyben VINYETE-nek hívnak

4. RÁNTOTT SAJT A rántott sajtot Erdélyben ugyanúgy készítik, mint nálunk otthon, azzal a különbséggel, hogy igen jellegzetes ízű házi sajtot szoktak kirántani.
5. PISZTRÁNG: A hegyek között kanyargó friss patakokban sokfelé fognak pisztrángot.
6. KÜRTŐS KALÁCS Erdély leghíresebb jellegzetes édessége, amit vidéken faszénparázson sütnék
ki. Már megtalálható a gróf Mikes Mária 1784-es szakácskönyvében is. (Wikipédia)

7. PAPANASI

Erdély másik édessége a túrófánk, azaz a papanasi. A középén lyukas fánk belsejében ugyanis ül még egy gombóc, ami úgy néz ki mint egy ufó áfonyaszósszal és tejföllel. Románia-szerte így készítik, és mindig tesznek rá tejfölt. Székelyföldre érve szinte mindenhol kapható az út melletti árusoknál is.

8. Erdélyi FŰSZEREK

Alig van olyan növény, fű, fa, vagy virág, aminek ne lenne meg a maga sajátos szerepe az erdélyi konyhában. Tipikus hagyományos zöld fűszereik: A lestyán: (ld. a csorba levesnél), valamint a csombor, a kapor, a petrezselyem és a tárkony. Sok esetben nemcsak a levelet, hanem a szárát is felhasználják. Jellegzetes a nagyobb mértékű fűszerezés, keleties hatás. Egyes zöldségek, bors, édes és csípős paprika használata.

Források: Street Kitchen gasztro oldal, 7 toplistás erdélyi étel, Wikipédia

Kacsari Dominik

A korondi fazekasság

Korond egy kis erdélyi falu a mai Romániában, Hargita megyében. Évszázadok óta híres a népművészetéről, különösen a fazekasságáról. Sokan Korondot tartják Európa egyik fazekas központjának. Minden fazekasközpontra jellemző, hogy önálló stílust képvisel.

A korondi fazekasság története egészen a középkorig nyúlik vissza, már az 1500-as években is készítettek itt agyagedényeket. Ezt a helyi agyag kiváló minősége és a kedvező természeti adottságok tették lehetővé. A fazekasságról az első írásos adat 1613-ból származik, a legrégebbi, évszámmal ellátott csempe pedig 1667-ből. A máztalan cserépedényekkel egész Székelyföldet ellátták. Ezeknek sokféle változatát készítették, ezek főleg főzőedények voltak: tejfőző edény, puliszkafőző fazék, káposztafőző fazék.

A 19. században a korondi fazekasság virágzásnak indult és az edények külföldre is eljutottak, nemcsak a helyi piacokra.

A korondi fazekasság jellemzője a gazdag díszítés és a hagyományos motívumok használata. Az edényekre a székely népi motívumokat festik, például virágokat, madarakat, geometrikus mintákat. A festett edények színei közül leggyakoribb a kék, a zöld, a sárga és a barna. Az edények készítése során hagyományos technikákat alkalmaznak. Először az agyagot megmunkálják, majd kézzel formázzák. Ezt követően az edényeket szárítják, 960 fokban kemencében 8-9 órán át égetik, majd festik. Végül újra kiégetik, hogy a festék tartósan megmaradjon. Attól függően, hogy mennyi edényt rendelnek, annál többet kell kiégetni, mivel az égetés során néhány edény mindig eltörik vagy megsérül.

A korondi fazekasok által készített edények közül legfőbb forma a bokály és a tál. A bokály egy karcsú, egyfülű, körte alakú borosedény. Az elnevezés az olasz kancsó szóból származik. A korondi bokály és tál színe általában fehér, kék mintával, de készítettek zöld mintájú edényeket is. A minta is többféle lehet: geometriai sakktáblás, vagy egyszerű csíkok, a virágminta mellett gyakori a madár- és szarvas minta is.

Korond nagy érdeme, hogy az erdélyi fazekas központok hanyatlásával és megszűnésével életben tudta tartania fazekasságot és a hagyományokat. Régen szinte minden család a fazekasságból élt Korondon, manapság alig van száz család, akik tovább viszik a hagyományokat. Megmaradt a hagyományos fazekasság, hiszen ma is nagy mennyiségű használati edény készül, ugyanakkor létrejött a kerámia új, díszítő változata, vagyis alkalmazkodtak az új idők elvárásaihoz. A mai korondi kerámia formavilága és

díszítőmotívumai nagyon sokfélék. Ezek két csoportba oszthatók: vannak egyrészt a hagyományos, másrészt az új korondi formák és díszítő motívumok. Az edényeket továbbra is kézzel készítik, fatüzelésű kemencében égetik, de modern eszközöket és technikákat is használnak. Ilyen újítás például az új típusú festékmáz használata. A korondi kerámiák tehát ötvözik a múltat és a jelent.

Felhasznált források:

- maszol.ro- Erdély legjei-Hargita megye: a korondi fazekasság
- erdelykincse.hu-Korondi kerámia termékek
- szekelyfoldinfo.ro-Korondi kerámia
- korond.ro-A korondi fazekasság története
- nive.hu- A magyar népi kerámia története

Békás-szoros

Európa egyik természeti ritkasága, amely a Csalhó-hegység lábánál, a Békás-patak és az Aranyos-Beszterce folyók találkozásánál található. Piatra Neamt városától 28 km-re nyugatra helyezkedik el, Hargita megye nyugati részén. A Békás-szoros egy tektonikus eredetű szurdokvölgy, mely a Keleti-Kárpátok legszebb, legmonumentálisabb szurdokvölgye, kb. 5 km hosszú. 1971-ben védetté nyilvánítottak.

A Békás-szoros és a Gyilkos-tó a Nagyagymás Nemzeti Park leglátványosabb része. A 6575 hektáron elterülő parknak mintegy 78%-a fokozottan védett. A nemzeti park területén végzett kutatások 1147 magasabbrendű növényfajt mutattak ki, közöttük olyanokat is, melyek a világon egyedül csak itt találhatóak! Ilyen a békási csúdfű, a kőhúr és a híres és ritka havasi gyopár. A jégkorszak előtt meghonosodott növények ma is fellelhetők itt, ugyan már nem eredeti változatukban. A táj nagy területén lucfenyő található, de láthatunk fajgazdag, ritka és bennszülött növényfajokkal borított mészkősziklákat is. A dús erdők állatvilágban gazdagok. Gímszarvas, barnamedve, vaddisznó, őz, farkas és hiúz él a fák között, míg a tavakban pisztrángok úszkálnak.

Az összefüggő sötétzöld fenyőerdők látványát a Békás szoros hegycsúcsai törik meg. Ezek a Kis-Cohárd, a Csíki-bükk, az Oltár-kő és a Mária-kő. Az Oltárkő (1154 m) a Békás-szoros legszembetűnőbb sziklatornya. Jól elkülönül környezetétől és az egész szurdokvölgy fölött uralkodik. Csúcsára a Békás-szoros legszebb sziklamászó útjai vezetnek. A Békás-szorosnak három fő része van: a Pokol kapuja, a Pokol tornáca és a Pokol torka. A szoros a 200-300 méter magas sziklafalaival Európa egyik természeti ritkasága és a hegymászók paradicsoma. Csaknem valamennyi szikla függőleges oldalával fordul a Békás-patak medre felé.

A Békás-patak egyik mellékága a Kis-Békás-patak, melynek szurdokvölgyét Kis-Békási szorosnak nevezik. A patak a Ter-kő nyerge alatt ered, és egy 20 kilométer hosszú völgyben halad. A szoros legvadabb része a Kis-Szurdok-kő és a Csíki-bükk között található. A szoros egyetlen ismert nagyobb barlangja a Hóvirág-barlang, melynek 28 méter hosszú és 26 méter széles termét 1973-ban diákok fedezték fel.

Forrás:https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/bekasi_szoros ,

<https://trekhunt.com/hu/article/bekas-szoros>

Csíkrákos

1334-ben a *Rakus* néven említett, de ma már Csíkrákosként ismert falu a Rákos-patak közelében található, ami biztos hozzájárul a neve eredetéhez. A Csíkrákosi erődtemplomot Szent György tiszteletére emelték, érdekessége, hogy 30 méter magas tornyát különböző emberi és állati alakok, és zodiákus (az égbolt egy 360 fokos sávja, amit állatöveknek is nevezünk, amin 13 csillagkép található) elemek díszítik. Az erődtemplomokat védelem miatt használták, háború esetén a lakosság ide menekült. Zöld Péter Madéfalván született római katolikus lelkész, és történész. Amikor Madéfalván tiltakozások zajlottak a császári hadsereg ellen, a hadsereg azzal vetett véget a tiltakozásoknak, hogy megtámadta őket és körülbelül 500 védtelen lakost lemészároltak ez volt a Madéfalvi vérengzés. Mivel Zöld Péter ennek a tiltakozásnak az egyik vezetője volt őt és segítőit elfogták, majd mivel egyházi személyek voltak enyhébb 4 év börtönt kaptak. Zöld Péter többször is próbált megszökni, és egyszer sikerült, amikor is apjához menekült, ahol majdnem elkapták, de a madéfalvi székelyek kiszabadították, így eltudott menekülni Moldvába. Ott 5 év alatt körbeutazta a falvakat és az egyikben találkozott egy püspökkel, aki elintézte neki, hogy kegyelmet kapjon, hiszen megszökött. Csíkrákosra helyezték plébánosnak, itt halt meg, és a csíkrákosi temetőben található a sírja. Csíkrákoson található a Cserei-kúria, ami Cserei Mihály szülőháza, ami 1667-ben épült ugyanabban az évben amikor a magyar nyelvű erdélyi történetíró született. Ahogy az ő idejében a politika ő is műveiben azt hirdeti, hogy Erdélyre minden rossz Magyarország felől jön. 1690-ben harcolt a zernyesti csatában, ahonnan sikerült megmenekülnie, amit az 1709 és 1712 között írt Erdély históriája című művébe beleírt és ami a legelevenebb eleme az egész művének. Az eredeti kéziratából kiadott könyv 1852-ben jelent meg 140 évvel később.

[Csíkrákos – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Csíkrákos)

[Állatöv – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Állatöv)

Gothic.hu | Csíkrákosi erődtemplom

[Cserei Kúria - Csíkrákos Csíkrákos - bogatregio. eu](http://CsereiKuria-CsíkrákosCsíkrákos-bogatregio.eu)

[Erődtemplomok – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Erődtemplomok)

[Cserei Mihály \(író, 1667–1756\) – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Cserei_Mihály_(író,_1667–1756))

[Zöld Péter – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Zöld_Péter)

Maros

A Maros folyó Magyarország és Románia egyik jelentős vízfolyása, mely nemcsak természeti, hanem kulturális és gazdasági szempontból is fontos szerepet játszik a régió életében. A folyó forrása a romániai Hargita megyei Görgényi-havasokban található, mintegy 725 km-en keresztül kanyarog délkelet felé, majd dél-nyugatra fordulva eléri Magyarország határait. Útja végén Szegednél, a Tiszába torkollik, ezzel is hozzájárulva a Tisza vízhozamának növeléséhez. A Maros vízgyűjtő területe gazdag természeti kincsekben és változatos élővilágban. Kulturális szempontból a Maros menti régiók gazdag történelemmel rendelkeznek. Az itt élő népek, a magyarok, a románok és más nemzetiségek, évszázadok óta együttműködve alakították ki sajátos kultúrájukat és hagyományaikat. Számos történelmi város található, mint pl. Marosvásárhely, Arad és Szeged, melyek mind fontos kulturális és gazdasági központok. Gazdasági szempontból a Maros kiemelt szerepet játszik a mezőgazdaságban és az iparban. A folyó vízenergia forrásként szolgál, valamint a szállításban és a kereskedelemben is jelentős szerepet játszik. Az utóbbi években egyre nagyobb hangsúlyt kap a turizmus is, hiszen a Maros partvidéke kiváló lehetőséget kínál a vízi sportokra és a horgászatra. A vízmegőrzés érdekében fontos a szennyezések elleni küzdelem, különösen az ipari és mezőgazdasági szennyeződések csökkentése. A klímaváltozás hatásai is éreztetik magukat, a változó csapadék mennyiség és az időjárási jelenségek gyakorisága miatt. A folyó és környezetének védelme érdekében fontos a hatékony vízgazdálkodás és a fenntartó fejlesztési gyakorlatok alkalmazása. Az alföldi részeken elterülő ártéri erdők, mocsarak és legelők számos ritka és védett- növény és állatfajnak adnak otthont. Itt található a Maros- ártér Természetvédelmi Terület is, amely kiemelt jelentőségű ökológiai és természetvédelmi szempontból. A folyó környékén élők számára a Maros mindig is fontos élelmiszerforrást jelentett, a halászat és a vadászat révén.

Kiss Neszta

A békási víztározó

Neamt és Hargita megyékben, a Csalhó hegység tövében található, melyet az 1960-as években építettek főleg rabokkal és politikai foglyokkal. A Beszterce folyó felduzzasztásával Románia legnagyobb víztározója lett. A tó a közeli Békásról kapta a nevét. Az építkezésben elhunytak emlékére emlékkeresztet emeltek. A gáttal elzárt völgyet 1960 nyarán töltötték fel vízzel, de előtte 22 falut, 2 temetőt a folyó partjáról magasabb helyre kellett költöztetni és 18.000 lakónak kellett elhagynia az otthonát. Az ember alkotta mesterséges tó a békási-gát megépítésével jött létre a Beszterce folyón. A gát 430 méter és 127 méter magas a völgyzárógát. A vízerőmű teljesítménye 210 MW, 6 turbinája van. A tó legnagyobb mélysége 90 méter. Sokszor csak Békási-tónak nevezik a békási víztározót. Lenyűgöző természeti szépségeiről is ismert erdők és meredek sziklájú helyek veszik körbe. A tó és környéke tökéletes kiindulópontként szolgál számos csillagtúrához. Vízén csónakázni és horgászni lehet, partja mentén pedig több kirándulóösvény található. A Békási-tónál érdekes állatok élnek, például márna, pisztráng, őshonos tavi pisztráng, szivárványos pisztráng, kűsz, fenékjáró küllő, de akár keszeggel is találkozhatunk. Budapesttől 700 km távolságra található.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9k%C3%A1si-v%C3%ADzt%C3%A1roz%C3%B3>

<https://trekhunt.com/hu/article/bekasi-viztarozo/>

https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/bekasi_to-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-bekasi_to.html

https://traveltotransylvania.hu/2019/11/27/a-bekasi-viztarozo/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR03XrFEKtcfyhGVqgEmiDRmfXn02Nye9m0AgP7J1zfGhzGUFBqJkeVXsBM_aem_AdnswHQTIT6Rhs6UzyYtlfa_2PBijlndCOk8IDZxhnS4wIkkPFefIkXUCUHvY2G39b7yOuaxEnvLbq1SUo2p-Le0#google_vignette

Heffner Dávid

Csíksomlyó - Csíksomlyói búcsú

Csíksomlyó egykor önálló község volt, 1959. óta Csíkszereda településrésze Romániában, Hargita megyében. 1919-ig, majd 1940-1944. között a Magyar Királysághoz tartozott Csík vármegyében. A község a Kis-Somlyó hegy alján épült, a hegy tetején a Salvator-kápolna áll. A pünkösdi búcsú alkalmával itt pihennek meg először a búcsúsok. Csík népe szálás termetű férfiakból és erőteljes nőkből áll, akik között sok a szőke hajú. A csíki népviselet sajátos, eltér a más vidékiekétől. Csíksomlyó ferences kolostorát 1400 körül alapították. 1442-ben Hunyadi János is hozzájárult a templom és a kolostor építéséhez. A kolostor könyvtára értékes kiadványokat őriz.

A székelységnek az őseiktől kapott drága hagyománya az évszázadokon át gyakorolt búcsújárás Csíksomlyóra, ami egy közösségi élmény. Ilyenkor elfelejtik a hívek a mindennapok gondjait és közös templomi lobogók alatt gyalogosan vonulnak utakon, falvakon keresztül énekelve, imádkozva. A Csíksomlyói búcsú története 1444-re nyúlik vissza, amikor IV. Jenő pápa körlevelében buzdította a híveket, hogy segítsenek a ferences rendnek a templom építésében. A munkáért cserébe búcsút engedélyezett. A Pünkösdi körmenetet, a Csíksomlyói búcsút 1567. óta tartják annak emlékére, hogy a katolikus vallású székelyek legyőzték a hittérítés szándékával rájuk támadó unitárius János Zsigmond erdélyi fejedelem csapatait. A csata napja pünkösdre esett és az asszonyok a Mária-kegyszobor előtt imádkoztak a győzelemért, amit Mária csodatevő erejének tulajdonítottak. A győzelem után a székelyek visszatértek Csíksomlyóra hálát adni Istennek és a Szűzanyának a segítségért. Megfogadták, hogy ennek emlékére minden pünkösdi szombatján egységesen elzarándokolnak Csíksomlyóra a Szűzanya tiszteletére. A 16.században hársfából faragott 227 cm-es Mária szobor valószínűleg a világ legnagyobb kegyszobra. A legenda szerint a szobor a későbbiekben többször jelezte a közelgő vészt, arca ilyenkor elborult, szemei könnybe lábadtak. A hívek a Szűz Mária szobor előtt imádsággal búcsúznak a kegyhelytől és ígéretet tesznek arra, hogy újra eljönnek, amikor elkövetkezik a búcsújárás ideje. 1990-től kezdve megindult a tömeges néparadat, napjainkra a Csíksomlyói pünkösdi búcsú az összmagyarság ünnepévé vált. A Kis-Somlyó és Nagy-Somlyó közötti nyeregben összegyűlt imádkozó tömeg létszámát 250-300.000 főre becsülik. A búcsú egyik legmagasztosabb pillanata az ünnepi szentmise végén a közös éneklés – a pápai, a magyar és a székely himnuszokat csodálatosan visszhangozzák a hegyek.

Források:

- Wikipédia
- Orbán Balázs: A Székelyföld – Európa Kiadó 1982.
- Révai Nagy Lexikona 15,19.kötet.
- Larousse Enciklopédia – Akadémiai Kiadó 1991.
- Magyar Nagylexikon 1998.6.kötet.
- Csíksomlyó honlapja

Kovács Gergely

Az Ezeréves határ

A régi Magyarország legkeletibb sarka volt Gyimesbükk. Csíkszeredától 44 km-re keletre található.

Itt helyezkedik el a 30-as vasúti őrház, ami az Ezeréves határ legjelentősebb szimbóluma, amely a Románia és Magyarország közti szerződés alapján jött létre. Csíkszereda, Gyimesbükk, Palánka és Kománfalva a vasútvonal részeként épült 1896-1897 között. A gyimesbükki őrház volt a MÁV-nak a legkeletibb őrháza. 1895-től a trianoni békeszerződésig Magyarorszáé volt.

Gyimesbükköt a csángópatakok országának is nevezik, hiszen mintegy hatvan patak zúdul a Tatrosba, a völgy legfontosabb folyójába. Ezek a patakok mentén, három községben, Gyimesfelsőlokon, Gyimesközéplekon és Gyimesbükkön élnek a gyimesi csángók a csíki székelyek leszármazottai mindössze 15000 lélek.

Bethlen Gábor, Erdély nagyfejedelem 1626-ban a Gyimesen várat építtetett a szoros védelmére, az itt áthaladó kereskedelmi útvonal ellenőrzésére, a kereskedők megvámolására. Az 1700-as évek elején II. Rákóczi Ferenc fejedelem megerősítette a Gyimesi-szoros védelmét, a vár tehát ezért kapta a Rákóczi-vár elnevezést.

A Rákóczi-várral átellenben láthatjuk az egykori vámépület és vesztegzár épületeinek romjait. A vesztegzár épülete egyike azoknak az erdélyi vesztegzáraknak, ahol a pestis ellen próbáltak védekezni. Az Oszmán birodalomból érkező utazókat, állataikat és csomagjaikat itt helyezték el vesztegzár alá 40 napig. A 20.sz.-nak a nagy világháborúi sem kímélték ezt a kis települést sem. Ezen a területen több ezer katona esett el és a mai napig örök álmát alussza.

Források:

<https://uticelok.home.blog/2020/09/16/gyimesi-latnivalok-ezereves-hatar-skigyimes-skanzen/>

<https://www.terjhazavandor.ro/az-ezereves-hatar/>

<https://ng.24.hu/termeszeti/2018/08/16/latogatoban-gyimesbukkon-az-1000-eves-magyar-hatarnal/>

Mándi Viktória

Csíkszereda

A város népessége: 34 484 fő

Magyar lakosság: 24 873 fő

Erdély keleti részében, a Hargita nevű megyében található. Székelyföld történelmi és katonai központja.

Csíkszereda egy része lápos, mocsaras területre épült. 1971 óta megyei jogú város, melynek éghajlata kontinentális.

A várostest az Olt bal partján alakult ki. Elnevezése arra a napra (szerda) utal, amikor a településen a hetivásárt rendezték. Ismertségét többek közt a hozzá tartozó Csíksomlyó területén évenként sorra kerülő pünkösdi búcsú híressége okozza.

Neves rendezvényei közé tartozik még a hargitai megye napok (1000 székely leány napja), melyet minden év július első vasárnapján tartanak. Ugyanebben a hónapban rendezik meg a Régi zene Fesztivált, mely egy hetes.

Időjárásban Csíkszereda az egyik leghidegebb városnak számít. Télen a hőmérséklet $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$ alá is esüllyedhet. A város környékén több alkalommal is mértek már $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ot is. Sokévi középhőmérséklete $5,9\text{ }^{\circ}\text{C}$.

A város főbb látnivalói: a Mikó-vár, a Szent Kereszt műemlék templom, az új Millenniumi templom, a Csíksomlyói Kegyetemplom, és még számos műemlék értékű épület.

A város területén 9 borvíz forrás található. Három borvizes strandja van. Csíkszeredában nagy számban találhatóak zöldövezetek. A város egyik látogatott helye a központi park, mely a város legnagyobb parkja. Több ritka fa fajta található itt: pagodafa, meggyfa, magas kőris, díszalmafa. A díszfák életkora nagyon magas.

Csíkszeredának van egy híres hoki csapata is.

A gazdaságban a domborzata miatt ipar kap szerepet.

1897. április 5-e egy igen fontos dátum a város történetében, ugyanis ezen a napon adják át a vasutat a forgalomnak

Források:

- <http://csikszereda.org/>
- https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/csikszereda-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-csikszereda.html
- <https://obuda.hu/kultura-szabadido/csikszereda/>

- <https://wikitravel.org/hu/Cs%C3%ADkszereda>
- <https://trekhunt.com/hu/article/csikszereda/>

Márk Tamás

Madéfalvi veszedelem

1764. január 7-én történt az erdélyi Madéfalva faluban.

Az események háttérében a Habsburg Birodalom azon törekvései álltak, hogy a székely határőrséget újjászervezzék, és integrálják a birodalom hadseregébe. A székelyeknek hosszú történelme van az autonóm határvédelemben, és ez a függetlenségük szimbóluma volt. Azonban Mária Terézia uralkodása alatt a Habsburgok arra törekedtek, hogy a székelyeket besorozzák az állandó hadseregbe, ami ellenállást váltott ki.

A székelyek nagy része elutasította a katonai szolgálatot, mert ez veszélyeztette autonómiájukat és hagyományaikat. A helyzet egyre feszültebbé vált, amikor 1763-ban egy hivatalos rendeletet adtak ki, amely kötelezővé tette a székelyek számára a katonai szolgálatot. A székelyek tiltakozásba kezdtek, több helyen fegyveres ellenállásra is sor került.

1764. január 7-én a Habsburg csapatok megtámadták Madéfalva faluját, ahol a székelyek gyűlést tartottak, hogy megvitassák ellenállásukat. Az osztrák katonák tüzéségi támadást indítottak a falura, amely során több száz székelyt megöltek, köztük nőket és gyermekeket is. Ez az esemény a Madéfalvi veszedelem, vagy ahogy a székelyek nevezik, a "Siculicidium" néven vált ismertté, ami szó szerint székelyöldöklést jelent. A Madéfalvi veszedelemnek súlyos következményei voltak. A túlélő székelyek közül sokan elmenekültek a környező erdőkbe, vagy elhagyták szülőföldjüket. Sokan Moldvába menekültek, ahol új falvakat alapítottak, mint például Csíkszépvíz és Darmanesti. Az események mély sebet ejtettek a székely közösségen, és hosszú ideig emlékezetükben éltek.

A Madéfalvi veszedelem nem csak egy tragikus esemény a székely történelemben, hanem egy emlékeztető is arra, hogy milyen áldozatokat hoztak ősünk autonómiájuk és szabadságuk megőrzéséért. Az esemény emlékezete ma is él a székely és magyar közösségekben, és fontos tanulságokat hordoz az összefogásról és ellenállásról.

Források:

<https://chatgpt.com/>
https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Mad%C3%A9falvi_v%C3%A9rendez%C3%A9s

A Székelyderzsi Unitárius Vártemplom

1. A Székelyderzsi Unitárius Vártemplom a Székelyföld egyik legjelentősebb műemléke, amely nemcsak vallási központként, hanem történelmi emlékként is kiemelkedő jelentőséggel bír. Székelyderzs településen található, Hargita megyében, Romániában. A templom építésének kezdete a 13. századra tehető, amikor eredetileg román stílusban emelték, majd később gótikus jegyekkel bővítették.
2. A vártemplom egyedülálló abban a tekintetben, hogy megőrizte középkori erődítmény jellegét. Az építményt vastag falak és védőbástyák veszik körül, amelyeket a középkorban a helyi lakosság használt védelemre a török és tatár betörések idején. Az erődítményhez tartozó falakon lőrések és bástyák találhatók, amelyek az akkori védekezési technikák kiváló példái.
3. A templombelső egyszerű, mégis lenyűgöző. A gótikus csúcsíves ablakok, a középkori freskók és az eredeti fa berendezés mind-mind hozzájárulnak a templom különleges atmoszférájához. A templom freskói különös figyelmet érdemelnek, hiszen a 15. századból származnak, és bibliai jeleneteket ábrázolnak, amelyek gazdag színezésükkel és részletességükkel tűnnek ki.
4. A templom fontos szerepet tölt be az unitárius vallás történetében is. Az unitáriusok számára Székelyderzs különleges jelentőséggel bír, mivel itt található a világ egyik legrégebbi, folyamatosan működő unitárius temploma. Az unitárius vallás Magyarországon és Erdélyben a reformáció idején, a 16. században terjedt el, és Székelyderzs egyik fontos központjává vált.
5. A Székelyderzsi Unitárius Vártemplom nemcsak a vallási élet központja, hanem a helyi közösség életének is szerves része. A templom körül szervezett ünnepségek, vallási események és kulturális rendezvények mind hozzájárulnak a közösség összetartásához és identitásának megőrzéséhez.
6. A vártemplom jelentőségét tovább növeli, hogy 1993-ban az UNESCO Világörökség részévé nyilvánították, amely elismerést jelent nemcsak építészeti és történelmi értékei, hanem kulturális jelentősége miatt is. A templom a látogatók számára is nyitott, és évente sok turista keresi fel, hogy megcsodálja a középkori erődítményt és templom egyedi hangulatát.
7. Összességében a Székelyderzsi Unitárius Vártemplom egy olyan műemlék, amely méltán büszkesége a székelyföldi régiónak, és amely a középkori építészet, vallás és kultúra iránt érdeklődők számára egyaránt lenyűgöző látványt nyújt.

https://studhist.blog.hu/2019/08/29/szekelyderzsi_unitarius_erdotemplom

Segesvári óratorony

A múzeum téren található. Az óratorony a középkor óta a vár bejárata, ami elválasztja az Alsóvárost a Felsővárostól. A torony építése a 14. századra tehető. A ma is látható formáját a 15. században nyerte el. 1604-ben a toronyba fából készült óraszerkezet került, ekkor kapta meg az óratorony nevet. 1648-ban az óraszerkezetet és a számlapot kicserélték és ekkor építette be Johann Kirschel mester a minden óraütéskor körbejáró figurákat is. Az 1676-os tűzvészt követően 1677-ben a tornyot újjá kellett építeni a tetejét pedig a ma is látható barokk formára alakították át. Az 1894-es restaurálás során színes cserepekkel fedték be a tornyot. A bal oldali homlokzatra, amelyen az óra található, felfestették a város és a hét szász szék címerét. A jobb oldali homlokzatra egy latin felirat került, amely az 1676-os tűzvészre, és az azt követő felújításokra emlékeztet. A négyszög alaprajzú torony 4 méter magas. A falak vastagsága helyenként eléri a 2,3 métert. Az ötödik emelet felett 4 kisebb torony található, és nyitott erkély veszi körül. Az aranyozott gömb, az afeletti oszlopon pedig egy szélkakas látható.

Vlad Drakula-ház

A Tanács torony téren található, a Citadella tér és az Óratorony között. Valószínűleg itt született 1431-ben Vlad Tepes (vagyis Drakula) a Havasalföld egykori uralkodójának fia és itt élt 4 éves koráig, hiszen apja 1431 és 1436 között itt lakott a városban. Valószínűleg ez a város legrégebbi kőépítménye. Ma a Vlad Drakula-ház földszintjén egy középkori stílusú étterem az első emeleten pedig egy apró fegyvermúzeum található. Vlad Tepes híres volt a kegyetlen kivégzéseiről. Karóba húzó Vladnak is nevezték.

Szász emlékek

A szászokat II. Géza telepítette be 1141 és 1161 között. A Segesvár környéki szászok a fejlettebb mezőgazdaság és ütőképesebb hadászati technika mellett a kézműves polgári rétegük által egy gazdag városi kultúrát is magukkal hoztak. A várost várfalakkal vették körbe, melyhez 14 bástya tartozott, amelyeket a karbantartásával és védelmével megbízott céhekről nevezték el, melyekből 5 megsemmisült. A megmaradt tornyok: Tímár-torony, Törle-kapu, Kovács-torony, Ónműves-torony, Kötélverő-torony, Szűcs-torony, Csizmadia-torony, Mészáros-torony, Szabó-kaputorony. A várfalakon belül gyümölcsöző céhek működtek. Ekkor épült még az Óratorony a Vártemplom és később a diáklépcső, a 178 fokos falépcső mely az országszerte híres szász evangélikus templomhoz vezetett.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Segesv%C3%A1ri_%C3%B3ratorony

https://www.welcometoromania.eu/Sighisoara/Sighisoara_Casa_Vlad_Dracul_m.htm

https://www.welcometoromania.eu/Romania/Romania_index_e.htm

https://studhist.blog.hu/2019/09/20/segesvari_varnegyed_ii_resz

Marosvásárhely – vár, Kultúrpalota, Bolyaiak

Marosvásárhely-vár

A, már a középkorban is népes városnak számító Marosvásárhely a Maros folyó bal partján terül el. Plébániatemplomát teljes épségben fennmaradt erődítmény keríti, ez a Marosvásárhelyi vár.

A vár a település belvárosában található. Erdély és Székelyföld egyik legnagyobb vára, 7 bástyával rendelkezik.

A ma látható XVII. századi középkori várat a hajdani, 1492-ben épített, Báthori István várkastély helyére építették, amely az 1601-es tatár-török hadjárat során semmisült meg.

Kultúrpalota

A Kultúrpalotára kiírt pályázatot Komor és Jakab egy kétemeletes épülettervvel nyerte meg, csak később, Bernády György polgármester kérésére alakították három emeletesre.

Az építkezés 1911 tavaszán kezdődött meg, miközben Bernády György polgármester New Yorkba utazott, az amerikai földgáztermelés tanulmányozására.

Az architektúra kialakítása Komor és Jakab műve, de az épület ikonográfiai programján és külső-belső díszítésén elsősorban nem ők, hanem a gödöllői művésztelep tagjai dolgoztak

Bolyaiak

Bolyai Farkas 1775. február 9-én a Nagyszebenhez közeli Bólyán. Beszért franciául, olaszul, angolul, héberül és románul, kívülről fújta ógörögül az Odüsszeia első tíz énekét. Fejszámoló tehetsége és zenei érzéke miatt csodagyerekek tartották, hiszen 14 jegyű számokat emelt négyzetre papír és toll használata nélkül.

Fia Bolyai János, máig legnagyobb matematikusunk, 1802. december 15-én Kolozsváron, székely, magyar és szász felmenőkkel rendelkező családban született.

Ő volt a hiperbolikus geometria megalkotója. Fő műve, amely ennek az 1829-ben forradalmian új geometriának a leírása, a szintén matematikus apja által szerkesztett ismeretterjesztő könyv függelékeként jelent meg. Innen a címe, az *Appendix*.

források:

https://www.welcometoromania.ro/Targu_Mures/Targu_Mures_Cetatea_m.htm

[Marosvásárhelyi vár – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Marosvásárhelyi_vár)

[Marosvásárhely - Vár \(varak.hu\)](https://www.varak.hu/)

[Kultúrpalota \(Marosvásárhely\) – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kultúrpalota_(Marosvásárhely))

palatul-culturii.ro/hu/istoria-palatului/

[Bolyai János élete és munkássága - Bolyai Önképző Műhely \(bom.hu\)](http://bolyai-ondokozodo.muhely.hu/bolyai-janos-elete-es-munkassaga/)

[Bolyai Farkas, a matematikus - Cultura.hu](http://cultura.hu/cultura/2012/05/24/bolyai-farkas-a-matematikus/)

Székelyudvarhely (a legmagyarabb város)

A mai Székelyudvarhely A Román Hargita megye, megyei jogú Városa. z Udvarhelyi-medence gazdasági és művelődési központja. Hargita megye második legnépesebb városa. Teljes népessége 31 355 fő abból 27 351fő Magyar ami Székelyudvarhely népességének 87% . A település gazdag múltjával, kulturális örökségével és természeti szépségeivel vonzza a látogatókat. Székelyudvarhely története mélyen gyökerezik a középkorban. A várost először a 13. században említik, amikor a székelyek, Erdély különleges jogállású lakói, itt telepedtek le. A város neve is a székely közösség központi szerepére utal. Az évszázadok során Székelyudvarhely fontos kereskedelmi és kulturális központtá vált. A város egyik legjelentősebb történelmi eseménye az 1599-es csata, amelyben Mihály vajda győzelmet aratott. Ez az esemény megerősítette a település stratégiai jelentőségét. Székelyudvarhely gazdag kulturális élete és műemlékei lenyűgözőek. Az egyik legfontosabb látnivaló a Jézus Szíve kápolna, amely a város jelképévé vált. A kápolna a 18. században épült barokk stílusban, és ma is a helyi közösség vallási életének központja. A város központjában található Székely Támadt vár, amely a 16. században épült, szintén jelentős történelmi és turisztikai látványosság. A vár neve arra utal, hogy a székelyek gyakran védték meg a területet a külső támadásoktól. Székelyudvarhely környéke bővelkedik természeti szépségekben. A Hargita hegység közelsége számos túrázási és kirándulási lehetőséget kínál. A friss levegő és a festői táj ideális feltételeket biztosít a természetkedvelők számára. A város évente számos kulturális és zenei fesztiválnak ad otthont, amelyek még vonzóbbá teszik a turisták számára. A Székelyudvarhelyi Városi Napok és a Székelyföldi Lovasnapok különösen népszerűek, és remek alkalmat nyújtanak a helyi kultúra és hagyományok megismerésére. Székelyudvarhely gazdasági élete dinamikusan fejlődik, különösen az utóbbi évtizedekben. A helyi vállalkozások és az ipar jelentős szerepet játszanak a régió gazdasági fejlődésében. Emellett a város oktatási intézményei, köztük a középiskolák és a helyi főiskola, magas színvonalú képzést nyújtanak a fiatalok és tanulni vágyók számára. Székelyudvarhely egyedülállóan ötvözi a gazdag történelmi múltat, a kulturális sokszínűséget és a természeti szépséget. Ez a város nemcsak a székely közösség számára fontos, hanem mindazoknak, akik értékelik a történelmi és kulturális örökséget, valamint a természeti csodákat. Egy látogatás Székelyudvarhelyen maradandó élményt nyújt, és betekintést enged Erdély egyik legérdekesebb városának életébe. A város polgármestere Gálfi Árpád.

Források : <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kelyudvarhely>

Kollár Álmos)

Nagyenyed

Vártemplom, Kápolnadomb és a Nagyenyedi két fűzfa

Nagyenyed Erdély egyik legrégebbi városa. Románul Aiudnak, németül Enyedennek hívják.

A város neve az Egyed magyar névből származik, mert templomának védőszentje Szent Egyed. Azért hívják Nagyenyednek, és nem simán Enyednek mert Erdélyben van egy Kisenyed nevű település is.

A nagyenyedi vártemplomot 1222–1239 között építették a várban, aminek nyolc tornya volt. Ötször rombolták le, egyszer leégett tűzvészben. Lerombolták a tatárok, a havasalföldi románok és az osztrákok is.

A keresztény templom ma műemlék, a vastag tornya régen a vár egyik őrtornya volt. A torony román stílusú, a falak gótikus stílusúak, a templom belülről barokk stílusú.

Nagyenyed a református kollégiumáról híres. A kollégiumot Bethlen Gábor erdélyi fejedelem alapította 1622-ben.

Jókai Mór Nagyenyedi két fűzfa című könyve a református diákokról szól. Amikor 1704-ben a labancok megtámadták a várost, a diákok harcoltak ellenük. Az ostromban harminc diák esett el. A diákok emlékműve a Kápolnadombon van, amit 1896-ban avattak föl. Az emlékmű négy oszlopa egy négyszög alapú kupolát tart, ami alatt egy oltárkő van.

A könyv szereplői Zetelaky József diák, és nagyerejű tanulótársa Karassiy Áron. Továbbá szerepel benne Tordai Szabó Gerzson, aki a nagyenyedi kollégium rektorprofesszora, a lánya Klárka, Trajzigfritz a labanc rablóvezér, és az ő alvezére Bórembukk. Szerepel még benne Balika a kurucvezér És Tóth János a főbíró.

A véres harcban Zetelaky József és Karassiy Áron megküzdött Trajzigfritzszel és Bórembukk-kal. A város végül megmenekül. A diákok győzelme után Gerzson úr és Klárka a két fiúval együtt térden állva adtak hálát az Úrnak a megszabadulásért.

Források:

<https://nagyenyed.eu/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyenyed>

[https://hu.wikipedia.org/wiki/A_nagyenyedi_két_fűzfa\(elbeszélés\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/A_nagyenyedi_két_fűzfa(elbeszélés))

Tordai-hasadék

Szent László királyunk (uralkodott: 1077-1095), Béla király középső fia. Őt magát is szentté avatták 1192-ben, és kivételes fizikuma miatt nevezik az „Isten atlétájának” is. I. Béla király halála (1063) után Géza és László hercegek elismerték unokatestvérüket, Salamont törvényes királynak, akivel a következő évtizedben jó kapcsolatuk volt. A kapcsolat az 1070-es években romlott meg, és a hercegek fellázadtak Salamon ellen. A trónt Géza 1074-ben szerezte meg, de az ország nyugati határvidékén Salamon uralkodott tovább. Ebben az időben László volt Géza legfőbb tanácsadója. Géza halála (1077) után hívei László mellé álltak, és őt tették meg királynak. A sorozatos belviszályok után Lászlónak helyre kellett állítania a közbiztonságot, a lopást és rablást csonkítással vagy halállal büntette. Nevéhez fűződik még Horvátország elfoglalása (1091) és az első magyar szentek avatása. A legendák kegyes lovagkirályként mutatják be, mint a késő lovagkori lovagi eszmény megtestesítőjét. Népszerű szent Magyarországon és a környező országokban, sok templomnak ő a védőszentje. A Muntye-tetőn, a Tordai-hasadékban Szent László legendája elevenedik meg. Szent László a kunok ellen harcolt, akik a Muntye-tetőn erődítményt építettek fel, és onnan pusztították a magyar földet és népet. Szent László király nem várta meg a fő sereget, és a rendelkezésre álló gyenge elősereggel megrohamozta a kun erődítményt és el is foglalta azt. Az ott őrzött magyar foglyok ezreit szabadította ki. Alig kezdtek el ünnepelni, két irányból nagy kun sereg rohamozta meg a király katonáit és hatalmas nyílzápor közé szorította őket. Mindenütt meredek sziklafalak álltak el a menekülés útját; hősies ellenállás közepette estek el százak a kun csapásai miatt. A kunok már a sereg nélkül maradt szent királyt vették üldözőbe, a nyomában voltak, fejszájukkal csaknem levághatták. A legenda szerint a király ekkor felsóhajtott és imával fordult az eget Urához.

– Szabadíts meg Uram, hiszen éretted harcoltam!

Isten meghallgatta Szent László imáját és csodát tett! Kettérepesztette a hegyet a király mögött. A király táltos lova még időben át tudta ugrani a nyíló szakadékot. A kunok rettenve fogták vissza a lovaikat, mert hatalmas nyiladék tátongett előttük. A király lova patkójának helye még évszázadok múltán is jól látszott ezen a helyen.

Források:

<https://akovekmeselnek.hu/2020/09/24/szent-laszlo-es-a-tordai-hasadek/>

<https://szekelyderzs.com/laszlolegenda/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/I._Laszlo_magyar_kiraly

Petőfi Sándor

Petőfi Sándor, a magyar költészet egyik legismertebb alakja, 1823. január 1-jén született Kiskőrösön, egy szlovák származású családban. Eredeti neve Petrovics Sándor volt, de a magyarosítás jegyében a Petőfi nevet választotta. Szülei, Petrovics István és Hrúz Mária szerény anyagi körülmények között éltek, apja mészárosmester volt, anyja pedig cselédként dolgozott. Petőfi gyermekkorát Kiskőrösön és Kiskunfélegyházán töltötte, ahol az alapfokú iskoláit végezte. Később több helyen is tanult, többek között Aszódon, Selmecbányán és Pápan. A pápai református kollégiumban ismerkedett meg Jókai Mórral, akivel életre szóló barátságot kötött. Tanulmányait gyakran megszakította a család anyagi nehézségei miatt, és így fiatalon meg kellett küzdenie a nélkülözéssel és a nehézségekkel. 1839-ben Petőfi úgy döntött, hogy a vándorszínészi életet választja, de hamarosan rájött, hogy ez az életmód nem elégíti ki művészi ambícióit. Közben versei elkezdtek megjelenni különböző lapokban, és egyre inkább a költészet felé fordult. Első verseskötete, a „Versek,” 1844-ben jelent meg, amelyben már megmutatkozott egyedi hangja és tehetsége. Ekkoriban ismerkedett meg Vörösmarty Mihállyal, aki támogatta és segítette pályafutását. 1846-ban megismerkedett Szendrey Júliával, akivel 1847-ben házasságot kötött. Júlia iránti szerelme számos versében visszaköszön, és a házasságuk a magyar irodalom egyik legismertebb szerelmi történetévé vált. Ekkoriban Petőfi a „Tízek Társasága” nevű irodalmi kör tagja lett, amely a fiatal költők és írók találkozóhelye volt. Petőfi aktívan részt vett az 1848-as forradalomban, és a márciusi ifjak egyik vezető alakjává vált. Március 15-én elszavalta a „Nemzeti dalt,” amely a forradalom egyik ikonikus versévé vált. Ekkoriban politikailag is egyre aktívabb lett, és részt vett a szabadságharcban, ahol a forradalmi eszmékért küzdött. 1849-ben, a szabadságharc leverését követően, Petőfi eltűnt a segesvári csatában, és halálának pontos körülményei a mai napig tisztázatlanok. Eltűnése és feltételezett halála mélyen megrázta a magyar nemzetet, és személye a magyar szabadságharc egyik mártírjává vált. Petőfi Sándor rövid, de annál tartalmasabb élete során olyan maradandó műveket alkotott, mint a „János vitéz,” a „Toldi szerelme” és számos lírai költemény, amelyek a magyar irodalom legnagyobb értékei közé tartoznak. Költészete az egyszerűség és a nemzeti érzés nagyszerű példája, és munkássága máig meghatározó hatással van a magyar irodalomra és kultúrára.

források: wikipédia, Oktatási Hivatal 7. irodalom tankönyv.

A Tordai sóbánya

A Tordai Sóbánya Erdély egyik legismertebb turisztikai látványossága, amely Torda városában, Kolozs megyében található. A sóbánya története több évszázadra nyúlik vissza, egészen a római korig, amikor is a térségben megkezdtek a só kitermelését. Az évszázadok során a bányászat egyre nagyobb mértékben folytatódott, és a középkorban Torda az erdélyi sókitermelés egyik központjává vált.

A sóbánya ma már elsősorban turisztikai látványosságként működik, miután 1932-ben a rendszeres sókitermelést beszüntették. Az ipari tevékenység megszűnését követően a bánya területe több évtizedig elhagyatottan állt, mígnem az 1990-es évek végén megkezdődtek a restaurálási munkálatok. Azóta a Tordai Sóbánya egy modern turisztikai központtá alakult, amely évente több százezer látogatót vonz.

A sóbánya különleges atmoszférája és látványosságai közé tartozik a hatalmas Rudolf-tárna, amely több mint 40 méter magas és 80 méter hosszú. A tárnában található egy monumentális szabadidős tér, ahol a látogatók különböző sportokat és szórakoztató tevékenységeket próbálhatnak ki, mint például a minigolf, a bowling és a csónakázás a föld alatti tavon. A bánya akusztikája is különleges, ezért gyakran rendeznek itt koncerteket és egyéb kulturális eseményeket.

A sóbánya egyik legimpozánsabb része a Gizella-tárna, ahol a látogatók megcsodálhatják a sófalak természetes kristályszerkezetét. Az állandó 10-12 Celsius fokos hőmérséklet és a páratartalom kedvező hatással van az egészségre, különösen a légzőszervi problémákkal küzdők számára. Ennek köszönhetően a bánya területén egy egészségügyi központ is működik, amely a sóterápia előnyeit kihasználva kínál különböző kezeléseket.

A bánya látogatói részletesen megismerkedhetnek a sóbányászat történetével és technológiájával is. Az interaktív kiállítások és tárlatvezetések során bemutatják a különböző bányászati módszereket és eszközöket, amelyekkel az évszázadok során dolgoztak. A látogatók megtekinthetik a régi bányászati berendezéseket, szerszámokat és a munkások mindennapi életének emlékeit.

A Tordai Sóbánya különleges hangulatát a modern világítási rendszerek és installációk is fokozzák, amelyek kiemelik a sófalak szépségét és egyedülálló textúráját. A bánya mélyén található óriási kerék, amely a bányászok szállítására szolgált, ma már szimbolikus jelentőséggel bír, és a látogatók egyik kedvelt fotózási helyszíne.

Összességében a Tordai Sóbánya nem csupán egy föld alatti csodavilág, hanem egy olyan hely, ahol a történelem, a kultúra és az egészségmegőrzés találkozik. A bánya látogatása minden korosztály számára felejthetetlen élményt nyújt, és betekintést enged Erdély gazdag történelmi és természeti örökségébe.

Források: salinaturda.eu,
szekelyfoldiinfo.ro
wikipedia

Dombi András

Székelykő – Torockó

Az Erdélyi- Szigethegység délkeleti felén találjuk a Torockó-hegységet. Ennek a jellegzetes, kopár hegygerince a Székelykő, melynek legmagasabb pontja 1129 m. A Székelykő románul Piatra Secuiului [piátrá szekujului].

A szikla nevének eredete a tatárjárás idejére tehető: az ostrom alól a falut kézdi székelyek mentették fel, akik cserében megkapták a hegytetőn akkoriban álló várat és annak környékét.

Ezen a helyen van az, hogy nyári időszakban kétszer kell fel a nap. A szikla ugyanis észak-déli elhelyezkedésű, és a keleten fekvő Nap hamarosan a szikla északi felének takarásába kerül (ez a Kiskő), majd később újra felbukkan, a gerinc alacsonyabb része, vagyis a Nagy Árok fölött. A gerincnek három főcsúcsa van. Ezek nevei a Várkő, a csegezi Geszteg és a hidasi Geszteg. A gerinc nyugati (vagyis Torockó felőli) oldala meredek, sziklás, ez a Székelykő jól ismert arca. A keleti része sokkal lankásabb és növényzetben is gazdagabb.

A Székelykő anyagát a mészkő adja, a világos sziklák között pedig sötétebb részek vannak, amik vulkáni eredetű kőzetek. Székelykőn több nagyobb barlangot is találunk. A leghíresebb a Kiskő-erdeje-barlang. Ez többször védelmet nyújtott a lakosságnak (búvóhely volt). A környéken korábban vasércet bányásztak. Egy másik híres nevezetessége a Kőlyuk nevű üreg. A bejáratát egy sziklaív választja ketté, amely távolról egy koponya két szemüregére hasonlít. Maga a nyílás egy tágas üregbe folytatódik.

Torockó települése Székelykő alján található. A falu híres a vasérc feldolgozásra épülő kézműves ipar miatt. Mai napig fennmaradt építésze, így van átmenet a népi és polgári stílusok között. A lakóházak különösen jó állapotban maradtak.

Sokan felvetették, hogy mit keres relatíve messze Székelykő Székelyföldről? A válaszáért időben vissza kell mennünk 1285-re (Mi volt ekkor? tatárjárás). Ekkor a helyiek a Kengürth várba menekültek, de az ostromgyűrűbe fogott vár helyzet tarthatatlanná vált. Ekkor érkezett meg kézdi székelyek csapata, akik megmentették a lakosságot. Cserébe megkapták a várat és a hegy körüli birtokot. A vár már elpusztult, de a név fennmaradt.

[források: [Székelykő](#) – [Wikipédia](#) (wikipedia.org);

BAKANCSLISTA a Kárpát-medencében ELEKTRA kiadó 2021 szerkesztője: Vida Péter]

Zsigovics Szilárd

Az aradi vértanúk

Az aradi vértanúk a magyar történelem egyik legtragikusabb és egyben legfontosabb emlékeztető eseményének hősei, akik az 1848-49-es forradalom és szabadságharc leverését követően szenvedtek vértanúhalált. Ők azok a honvéd tábornokok, akik a Habsburgok elleni küzdelem során tanúsított bátorságuk és hazaszeretetük miatt váltak az utókor számára a szabadság és függetlenség jelképévé.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc a magyar nemzet történetének kiemelkedő eseménye volt, amely során a magyarok az osztrák elnyomás ellen lázadtak fel, és önálló, független államot kívántak létrehozni. Azonban a szabadságharc 1849 augusztusában végül elbukott, amikor az osztrák csapatok orosz segítséggel döntő győzelmet arattak a magyar honvédség felett. A harcok végeztével a megtorlás időszaka következett, amely során a Habsburgok kegyetlenül leszámoltak a magyar forradalom vezetőivel.

Az Aradi vértanúk közül tizenhárom tábornokot végeztek ki 1849. október 6-án Aradon, amely ma Romániához tartozik. Az ő nevük: Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knézich Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen-Westerburg Károly, Nagysándor József, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác és Vécsey Károly. Ezen tábornokok közül négyet golyó által, kilencet pedig akasztással végeztek ki.

A kivégzések napját, október 6-át, később az emlékezés és gyász napjaként tartják számon Magyarországon. Ez a nap azóta is a magyar nemzeti emlékezet fontos része, amikor országsszerte megemlékeznek a hőökről, akik életüket adták a szabadságért és a függetlenségért.

A kivégzett tábornokok története különböző háttérrel és élettörténettel rendelkezik, de közös bennük az a rendíthetetlen hit és hazaszeretet, amely a végső áldozatvállalásra sarkallta őket. Például Damjanich János, aki szerb származású volt, de a magyar ügy iránti elkötelezettsége miatt vált a szabadságharc egyik legkiemelkedőbb hadvezérévé. Vagy Leiningen-Westerburg Károly, aki német származása ellenére hűen szolgált a magyar ügyet, és nem hátrált meg a halál árnyékában sem.

A Habsburgok által elrendelt kivégzések célja a magyar szabadságmozgalom megtörése és az elrettentés volt, de paradox módon éppen ellenkező hatást értek el: az Aradi vértanúk áldozata erősítette a magyar nemzeti öntudatot és a szabadság iránti vágyat. Az ő hősiességük és mártírságuk örök példát állít a nemzet számára, és emlékeztük mind a mai napig élénken él a magyar köztudatban.

Az Aradi vértanúk emlékezete nemcsak a magyar történelmi tudat része, hanem szimbolizálja azokat az egyetemes értékeket is, mint a szabadság, az igazság és a hazaszeretet. Az ő történetük figyelmeztet bennünket arra, hogy a szabadságért és a függetlenségért vívott harc sohasem hiábavaló, és hogy az igaz ügyért hozott áldozatok mindig meghozzák gyümölcsüket, még ha az adott pillanatban nem is látszik azonnal a siker. források:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Aradi_v%C3%A9rtan%C3%BAk

<https://www.budaihonvedek.hu/aradi-vertanuk/>

<https://www.magarsagunkhungarikumunk.hu/az-aradi-vertanuk/>